

KURJER WILEŃSKI

NIEZALEŻNY DZIENNIK DEMOKRATYCZNY

Dziś w numerze: Pełny tekst nowej Konstytucji na str. 5-ej

Nowa konstytucja uchwalona

OBYWATELE!

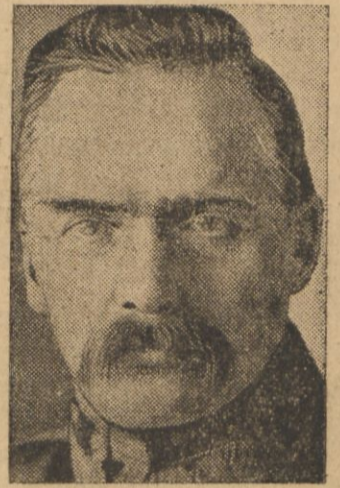
Sejm Rzeczypospolitej, powołany do naprawy ustroju, uchwalił nową konstytucję.

Obóz Marszałka Piłsudskiego doprowadził do końca, wbrew wszelkim przeszkodom, swą długoletnią walkę, o dobry urząd silnego państwa. Walka ta, zakończona zwycięstwem tych twórczych sił żywotnych całego narodu, które chcą, by był on wielkim i potężnym nawewnątrz i nazewnątrz.

Nowa konstytucja stwarza ku temu warunki, które wypełnić musi jednak żywa treść współpracy i wysiłku wszystkich obywateli dobrej woli.

Nad innymi życie przejdzie do porządku dziennego.

Dzień dzisiejszy jest dniem świętym, jednego z wielkich świąt w dziejach naszych. Silny rząd i wolne, zdrowe społeczeństwo będą na fundamencie tego dnia budować trwałe gmachy chwały, wielkości ojezycznej i szczęścia każdego obywatela.

(Telefon od agencji „Iskra“) 5 minut po dwunastej marszałek Sejmu Świtalski ogłosił wynik głosowania. Głosowało 399 posłów, wstrzymało się od głosowania 42 posłów. Za nową konstytucją głosowało 260 posłów. Przeciwko nowej konstytucji głosowało 139. Konstytucja została w dniu dzisiejszym uchwalona.

(Telefonem od własnego korespondenta)

Głosowanie było imienne. Po ogłoszeniu wyników głosowania ozwały się huczne oklaski na ławach BBWR.

Pos. Róg (Str. Lud.) zakwestjonował wówczas legalność uchwalenia konstytucji, a pos. St. Stroński (Kl. Nar.) zakwestjonował kwalifikowaną większość.

Wówczas marsz. Świtalski w dłuższym wywodzie, opierając się na przepisach starej konstytucji i regulaminu sejmowego, wyjaśnił, że do

uchwalenia poprawek wymagana jest kwalifikacja $\frac{13}{20}$ głosów, co też zostało zachowane.

Po wyjaśnieniu p. marszałek lewica splewając „O cześć wam panowie magnaci“ zaczęła opuszczać salę. Pozatem opuszczali salę inni członkowie opozycji.

Na ławach BBWR rozległa się pleśń „I Brygada“. Cała sala wstała, poczem zabrzmiały huczne oklaski.

W ten sposób zakończony został historyczny dzień w Sejmie.

Przebieg historycznego posiedzenia Sejmu

(Tel. od własn. koresp. z Warszawy)

Wczorajsze całodziennie obrady Sejmu nad poprawkami Senatu do konstytucji, które przeciągnęły się do nocy, odbywały się w atmosferze ogólnego zainteresowania, które nie osłabło ani na jedną chwilę. Przez cały czas obrad posłowie w komplecie niemal znajdowali się w gmachu Sejmu. Galeria była przepelniona. W loży dziennikarskiej przebywali wszyscy sprawozdawcy pism krajowych oraz wszyscy dziennikarze zagraniczni. W loży rządowej zasiadali wszyscy prawie ministrowie z premj. Kozłowskim na czele.

Na wstępie plk. Kühn referował projekt ustawy o ratyfikacji umowy handlowej polsko-angielskiej, wskazując na korzystny rozwój handlowych stosunków naszych z Anglią.

Następnie Izba przystąpiła do debaty nad poprawkami Senatu do projektu ustawy konstytucyjnej.

Wśród żywiołowych oklasków wszedł na trybunę referent projektu Konstytucji wicemarszałek poseł CAR, który w dłuższym przemówieniu scharakteryzował poprawki senackie.

(Przemówienie pos. Cara zamieszczamy na str. 8)

Przemówienie było przyjęte żywą owacją posłów BBWR.

Następnie wstąpił również żywiołowo oklaskami wszedł na trybunę prezes Kl. BBWR, poseł SŁAWEK, wygłaszając dłuższe przemówienie.

(Tekst przemówienia na str. 3-ej).

WARSZAWA, (PAT). — Po przerwie obiadowej, rozpoczęła się długa dyskusja, w której za bierali głos przedstawiciele poszczególnych frakcyj poselskich.

Skoleń zabrał głos przewodniczący komisji konstytucyjnej wicemarszałek Sejmu prof. MAKOWSKI, który w dłuższym wywodzie polemizował z posłami z opozycji.

Posel Winiarski, oświadczył mówca, widzi rzeczy, których niema, widzi, że chodzi nam jedynie o utworzenie rządu tej grupy, która doprowadziła państwo do obecnego stanu. Jakże jest ten stan, do którego państwo zostało doprowadzone. Oto dziś jest państwo poważane i spokojne, państwo równe innym państwom zajmujące pierwszorzędne miejsce w konkretnych państwach europejskich. Oto stan, do którego ta grupa doprowadziła państwo z niemożliwością.

Kiedy myślimy wysuwać koncepcje przyszłego ustroju, wyjęcie szczytów, że to są rozmówki z BBWR. Nie umieliście czytać w tej wielkiej księdze, w której jedynie jest mądrość. Dziś do piero przychodzić. Można was porównać do kapryśnej panny, która na wszystkie oświadczenia miłosne odpowiada ze wzruszeniem ramion, aż doczekała się, że odpowiednia chwila minęła i osiadła na koszu. Tak samo panowie teraz się będziecie ratkę i wzdychacie, że życie mogłoby być tak piękne.

Myślimy swoje zrobili, ale to jeszcze nie jest koniec. To jedno z ogniw. Był czas, gdy prace polegały na tworzeniu siły zbrojnej. Was w tej pracy nie było. Był czas wojny i krwi, was tam nie było. Przyszłość czasu organizowania się państwa, daliśmy już ramy a teraz przychodzi czas urzeczywistnienia tej organizacji. Będziemy to czynić, będziemy dążyć do tego, aby te niedole, których ani w Polsce ani poza nią dotąd przez wyciężycie nie umiano, w nowych ramach wreszcie zwyciężyć. Jeszcze raz jesteśmy niepoprawni. Wierzymy w wartość pewnych elementów duszy polskiej i wierzymy, że, jeśli nie panowie, to szerokie masy wezmą udział w tej współpracy z nami, do której je wzywamy.

Posłowie: Niedziatkowski w imieniu PPS., Bitner — Kl. Chrz.-Lud., Zabajkiewicz w imieniu Kl. Ukr., Jankowski w imieniu NPR., Szulik w imieniu Ch. D., Winiarski w imieniu St. Nar. i Rataj w imieniu Str. Lud., opowiedzieli się przeciwko projektowi.

PIESTRZYŃSKI (Kl. posłów ruchu narodowego, secesjonista z kl. narodowego) oświadczył, że klub jego jako reprezentant młodej idei na

rodowej nie może głosować przeciwko naprawie państwa. Obronę starych liberalnych form ustrojowych pozostawiamy starym formacjom politycznym. My opowiadamy się za nowym prądem tworzącym nową rzeczywistość ustrojową. Nie podzielam zarzutów, jakoby projekt nie respektował zasad rewolucji francuskiej, gdyż nie miałby one w nas nigdy zwolenników. Mamy ambicję reprezentowania nowych, młodych sił narodowych i doceniamy konieczność nowoczesnej organizacji państwa. Głosować zatem będziemy za wszystkimi poprawkami Senatu. Opowiadał się również przeciwko wnioskowi posła Rottenstreicha, gdyż zasada proporcjonalności rozproszkowałaby siły narodu. Kto głosuje przeciwko projektowi nowej konstytucji, daje tym dowód, że nie ma nic wspólnego z nowoczesną myślą narodową. (Żywe oklaski na ławach B. B. W. R., sprzeciwy na lewicy i częściowo na prawicy).

MICHAŁKIEWICZ (Kl. Pos. Str. Agr.) podkreślił, że obóz Marszałka Piłsudskiego przez wniesienie konstytucji jasno wyraża swe zamierzenia, nie godząc w żadne prawa ludu polskiego. Możemy być pewni, że konstytucja ta będzie dobrze osądzona przez historię i głosy swoje klub odda za projektem. (Okłaski na ławach BBWR.).

BRYŁA (Kl. Chrz.-Społ.) uważa wniesioną konstytucję za korzystny krok naprzód. Zapewnia ona pewną jednolitość i ciągłość władz, za miast bezsity głowy państwa. Klub mówcy głosować będzie za zmianami Senatu.

W dalszym ciągu debaty konstytucyjnej przemawiali posłowie Trampezyński (Str. Nar.), Czernicki (Str. Lud.), Czaplński (PPS.), Stroński (Str. Nar.) i Żuławski (PPS.).

Jako ostatni mówca zabrał głos b. minister poseł MIEDZIŃSKI, który zrekapitulował wyniki całodziennego dyskusji.

Miedzki podkreślił, że ustawa konstytucyjna ma charakter statutu organizacyjnego i nie ma nic wspólnego, jak to zarzuca opozycja, ze społecznym czy politycznym charakterem rządu który w ramach tego statutu władzę sprawować będzie. Opozycja maluje w bardzo czarnych bar

wach intencje obozu Marszałka Piłsudskiego, do wódzce, że obóz ten dlatego uchwała taką konstytucję, aby utrzymać się przy władzy. Miedzki podkreśla tu, iż obóz Marszałka Piłsudskiego ma w tej chwili nieograniczoną władzę w państwie i gdyby chciał, to opozycja prawa czy lewa nie znalazłaby się dziś na ławach poselskich i mimo to zarówno pobór rekruta jak i dopływ podatków odbywałby się bez najmniejszych przeszkód. Posiadając nieograniczoną władzę, obóz porządkowy przychodzi do Sejmu jedynie z projektem statutu organizacyjnego państwa.

Przeżywamy niezmiernie ciekawy okres historyczny, bo okres jednoczesnego upadku zarówno kapitalizmu jak i marksizmu. Marksizm pozostał tylko jako doktryna naukowa, w praktyce zaś w czasie wojny proletarijusz francuski walczył z proletarijuszem niemieckim, mimo obojętności, jakie sobie dawali ich przywódcy przed wojną. Ustrój arbitralny, które tak atakuje lewica, są właśnie temi ustrojami, gdzie ponad pracą i kapitałem istnieje bezstronny i obdarzony egzekutywą arbiter, który rozstrzyga spory w imieniu prezydentów państwa. Jest to również nowa forma organizacji państwowej i my jako ludzie współcześni, musimy również weleć w statut organizacyjny nowe formy ustrojowe. Zasada prawa własności została zachowana.

Opozycja wytoczyła z okazji debaty konstytucyjnej argumenty, że niektórym warstwom w Polsce dzieje się źle. Gdyby jednak tym stroniętom dać możliwość stworzenia jakiegokolwiek ustroju, to przecież nie zakończyłoby skutków kryzysu gospodarczego. Kwestia uchwały konstytucji nie stoi w żadnym związku zarówno ze sprawą zatrudnienia tych czy innych zawodów.

Odpowiadając posłowi Strońskiemu, który na zasadzie cytował z przemówień Marszałka Piłsudskiego usiłował wskazać, że nowa konstytucja pozostaje w sprzeczności z poglądami Marszałka Piłsudskiego, poseł Miedzki zauważył ironicznie, że zawsze, gdy będziemy spełniali rozkazy,

(Dokończenie na str. 2-ej)

Przełomowa chwila

Z dniem 23 marca wchodzi Rzeczpospolita w okres nowego ustroju politycznego, którego podwaliny tworzy uchwalona w tym dniu nowa Konstytucja.

Nie powstała ona jako wynik nagłego wybuchu nowych pojęć i dążeń, nie zrodził jej przemijający impuls wzbudzonych jakąś nową falą nastrojów społecznych. Nie legła u jej podstawy żadna gotowa, w ciszy dalekich od życia gabinetów spreparowana doktryna polityczna. Nie oddziaływały na nią w stopniu decydującym żadne obce i przeciwstawne sobie wzory, które nas dokoła otaczają.

Nowa Konstytucja Polska powstała z dwóch głównych źródeł. Jednym z nich jest historia — vitae magistra, drugim — doświadczenia polskiej rzeczywistości z okresu po odzyskaniu niepodległości.

Okres przedzoborowy jest wielką bezcenną lekcją dla każdego polityka, który z niej czerpać potrafi wskazania dla teraźniejszości i przyszłości.

Polityczne urządzenia polskiej demokracji szlacheckiej zdeprawowały jedynie aktywne podówczas klasy społeczne i sprowadziły w dużym stopniu upadek państwa. W formalnej demokracji Rzeczypospolitej Odrodzonej odżyły ponownie stare, zakorzenione głęboko wady naszej psychiki indywidualnej i zbiorowej. Zwycięstwo rozwichrzonej samowoli szlacheckiej nad państwowym czynnikiem zespalałym, reprezentowanym podówczas przez władzę królewską groziło powtórzeniem się w formie zwycięstwa przewagi Sejmu nad władzą zwierzchnią i wykonawczą. W chwili, kiedy na całym naszym kontynencie zaczęły załamywać się te same podstawy ustrojowe, które przeżyliśmy u siebie nie doceniając własnych bolesnych doświadczeń w historii, czuwał w Polsce Maż, który swem genialnie przenikliwym okiem dostrzegł, czym ten bieg wypadków nam grozi i twardą dłonią ściągnął cugle.

Ale Marszałek Piłsudski nie poszedł po żadnej z utartych dróg. Nie przyjął władzy dyktatorskiej, którą Mu logika wypadków oddawała w ręce. Nie zechciał pozbawiać obywateli możliwości udziału w stanowieniu o wspólnych losach kraju, powiedział bowiem o sobie, że jest „z przekonania jednym z najszczerzych demokratów“ w Polsce. Rządowi pomajowym wytknął cel: wychować politycznie

społeczeństwo i przygotować je do odpowiedzialnego za całość państwa współudziału w pracy państwowej. Stosownie do tych założeń żadna z partij politycznych, działająca w ramach legalizmu, nie została zamknięta, a zasada wyborów powszechnych utrzymana została wszędzie, gdzie dotychczas istniała.

Uchwalona wczoraj Konstytucja utrzymuje w pełni powyższe zasady politycznej demokracji. Funkcje ustawodawcze i kontrola władzy wykonawczej należą do Sejmu i Senatu. Ale jednocześnie tworzy ona silną i niezależną władzę zwierzchnią, powołaną do harmonizowania pracy wszystkich władz państwowych. Prezydent jest czynnikiem nadrzędnym, któremu wola większości politycznego narodu Rzeczypospolitej składa tę wielką władzę w ręce. Wielką, ale nie absolutną, przewiduje bowiem nowa Konstytucja procedurę, za pomocą której reprezentowana w Izbach ustawodawczych opinia społeczna oddziaływać może skutecznie na działalność władzy wykonawczej, oraz na skład Rządu.

Prace nad nową Konstytucją trwały z małymi przerwami 7 lat i oparte były na gruntownych studjach teoretycznych oraz na przemyśleniu i przeanalizowaniu licznych radykalnych przemian ustrojowych, dokonywujących się na całym świecie. Nie zamknięto nikomu drogi do wypowiedzenia się w tej sprawie. Przeciwnie Blok Bezpartyjny niejednokrotnie apelował do stronnictw opozycyjnych, aby zeszły ze stanowiska zasadniczej negacji i wzięły udział w rzeczowej pracy nad Konstytucją. Apel pozostał bez oddźwięku. Nowa Konstytucja jest owocem długiej i systematycznej pracy grupy konstytucyjnej Bloku Bezp., z której wśród której prezes Sławek, oraz wiceprezes, Car i prof. Makowski są właściwymi twórcami i redaktorami nowego ustroju państwa. Ich to nazwiska pozostaną ściśle związane z Konstytucją z dn. 23 marca 1935 r.

Dzień ten przyniósł zakończenie długiego etapu formowania nowego porządku rzeczy w Rzeczypospolitej. W tej uroczystej chwili, myśl wszystkich obywateli zwróci się z czcią i wdzięcznością ku temu Mężowi, który swą dalekosiężną myślą i codzienną pracą położył trwałe pod niego fundamenty.

Przebieg historycznego posiedzenia Sejmu

(Dokończenie ze str. 1-ej)

wolę czy intencje Marszałka, poseł Stroński będzie z tego niezadowolony i to będzie najlepszym sprawdzianem, że droga, po której kroczy my, jest słuszną.

Czarne barwy, w jakich opozycja malowała konstytucję niewątpliwie wywołają zdziwienie u jutrzejszych czytelników o uchwaleniu konstytucji, którzy przekonają się, że jest to dzieło rozumne i dobre.

Po przemówieniu posła Miedzińskiego Izba przystąpiła do głosowania. Wicemarszałek Car zaproponował z miejsca, aby było głosowanie nad poprawkami en bloc, ponieważ tworzą one pewną całość. Poseł Stroński wnosi o głosowanie imienne przez wywoływanie z listy.

Marszałek zarządził imienne głosowanie z li-

sty. Ci posłowie, którzy są za odrzuceniem poprawek Senatu, piszą na kartkach swoje nazwisko i słowo „TAK“, którzy są za przyjęciem zmian Senatu, piszą obok swego nazwiska słowo „NIE“.

O godz. 23,15 przystąpiono do głosowania, które zakończono o godz. 23,50, poczem marszałek zarządził 20-minutową przerwę.

O godz. 0,15 marszałek Świtalski ogłosił wyniki głosowania. Kartek oddano 399, w tem z napisem „TAK“ 139, z napisem „NIE“ 260. **MARSZAŁEK STWIERDZIŁ, ŻE NIEMA KWALIFIKOWANEJ WIĘKSZOŚCI DLA ODRZUCENIA POPRAWEK SENATU, A ZATEM POPRAWKI SENATU ZOSTAŁY PRZYJĘTE.**

(WARSZAWA, (PAT.)

Uroczyste nabożeństwo dziękczynne spowodu uchwalenia Konstytucji

Dziś, w niedzielę o godz. 11-iej dziękczynne spowodu uchwalenia zostanie odprawione w Kościele św. Jana uroczyste nabożeństwo tej nowej Konstytucji.

Wygrane Zł. **10.000** na Nr. 146609

i Zł. **5.000** na Nr. 117688

padły znów w kolekturze

A. WOLAŃSKA

ODDZIAŁ — WILNO, WIELKA 6

Rezultaty konferencji Francji, Anglii i Włoch

PARYŻ. (Pat.) O godzinie 18 ogłoszono następujący oficjalny komunikat o dzisiejszej konferencji konsultacyjnej: Minister spraw zagr. Laval lord pieczęci prywatnej Eden i podsekretarz stanu w MSZ. Suvich spotkali się dziś na Quai d'Orsay i dokonali wymiany poglądów na sytuację ogólną.

W toku rozmowy było przypomnienie że wizyta ministrów angielskich w Berlinie ma charakter informacyjny że ramy i temat rozmów berlińskich będą odpowiadały całkowicie postanowieniom zawartym w komunikacie londyńskim z 3 lutego, za pomocą którego została potwierdzona zgodność poglądów rządu londyńskiego, paryskiego i rzymskiego. Zo-

stało zdecydowane, że w wyniku wizyty angielskiej w Berlinie jak również w Moskwie, Warszawie i Pradze, którym towarzyszy życzenie rządu francuskiego i włoskiego. Ministrowie spraw zagranicznych W. Brytanji, Francji i Włoch spotkają się w Stresie w dniu 11 kwietnia r. b. Minister Laval, Eden i Suvich z zadowolaniem stwierdził zupełną solidarność swoich rządów.

PARYŻ. (Pat.) Havas donosi, że po dzisiejszej konferencji konsultacyjnej postanowiono zwrócić się do przewodniczącego Ligi Narodów z prośbą o ewentualne zwołanie nadzwyczajnej sesji Rady Ligi dopiero po konferencji trzech państw w Stresie.

Mobilizacja rocznika 1911 we Włoszech.

Tytułem środka zapobiegawczego Mussolini w charakterze ministra wojny, lotnictwa i marynarki zarządził mobilizację drogą powołań indywidualnych cały rocznik 1911. Jak wiadomo, część

rocznika 1911 została zmobilizowana już, celem zasilenia dywizji florenckiej i messyńskiej, które zostały wysłane do kolonii włoskich w Afryce wschodniej.

Amb. Lipski powiadomił rząd Rzeszy o opinii polskiej

WARSZAWA. (Pat.) Ambasador Rzeczypospolitej w Berlinie Lipski zakomunikował 23 b. m. ministrowi spraw zagranicznych Rzeszy von Neurathowi poglądy rządu polskiego na sytuację międzynarodową wytworzoną przez ogłoszenie przez rząd niemiecki ustawy z 16 marca r. b.

Kto wygrał?

WARSZAWA, (PAT.) — Dziś w czwartym dniu ciągnięcia 2 Klasy 32 Polskiej Państwowej Loterii Klasowej następujące większe wygrane padły na numery losów:

Zł. 100.000: 561, 125.854.
Zł. 50.000: 149.701.
Zł. 5.000: 36.393, 46.414, 155.424.

KOREPETYCYJ, LEKCYJ

w zakresie od I—VIII klasy gimnazjum, ze wszystkich przedmiotów, (specjalność: polski, matematyka i fizyka) udziela były nauczyciel gimnazjum. Warunki skromne. Postępy w nauce i wyniki pod gwarancją. Łaskawe zgłoszenia: Wilno, ul. Królewska 7/2, m. 13.

Przesunięcia w wojsku

Ostatni Dziennik personalny Min. Spraw Wojsk. zawiera szereg nominacji i przesunięć w korpusie oficerskim. M. in. na stanowisko dowódcy brygady K. O. P. Wilno, jako następcę płk. Stan. Kruk-Schustera przychodzi dotychczasowy dowódca 18 p. p. płk. Marjan Ocentkiewicz.

Kronika telegraficzna

— PREZES P. K. O. DR. H. GRUBER 23 bm. wyjechał do Stanów Zjedn. Celem podróży jest zapoznanie się ze zmianami natury gospodarczo-finansowej, które są rezultatem przeprowadzonego programu odbudowy kraju.

— ZEBRANIE RADY OBRONY FRANCJI. Pod przewodnictwem prezydenta Francji Lebruna zebrała się dziś najwyższa rada obrony na rodowej kłórze zajmowała się projektem organizacji narodu w czasie wojny.

— HITLER po kilkuniedniowym pobycie w Wiesbadenie powrócił dziś w południe samolotem do Berlina.

— B. PREMIER I B. MINISTER OSKARZENI spraw wewnętrznych Kwiręga o handel bronią.

— POLICJA HISZPAŃSKA dokonała wielu aresztowań wśród komunistów, którzy planowali dokonać zamachu. Przewrotu tego miało do końca we środe w Arjona.

NAGRODY I ZAPOMOGI

przyznane uchwałą Senatu U.S.B. z funduszu im. Marszałka Piłsudskiego

Senat na posiedzeniu dnia 15 marca b. r. przyznał z funduszu im. Marszałka Józefa Piłsudskiego następujące nagrody i zapomogi pomocniczym siłom naukowym:

I nagrody:

1. Doc. Dr. Janowi Safarewiczowi, starszemu asystentowi Seminarjum językoznawstwa indoeuropejskiego, stałemu współpracownikowi czasopisma *Revue de philologie*, za gorliwą działalność krytyczną w czasopiśmie francuskim nagrodę 300 zł.

2. Mgr. Witoldowi Nowodworskiemu, pracownikowi Biblioteki Uniwersyteckiej, za pracę „Kolebki i przyjaciele Joachima Lelewela z lat uniwersyteckich (1804—1808)“, łącznie z całością jego prac naukowych nagrodę 200 zł.

3. Dr. Wandzie Rowieńskiej, starszej asystentce zakładu geografji, za całokształt pracy naukowej w roku 1934 nagrodę 300 zł.

4. Dr. Sergiuszowi Michalskiemu, adiunktowi Zakładu Chemji nieorganicznej za całokształt pracy naukowej w roku 1934 nagrodę 300 zł.

5. Mgr. Borysowi Ogljiewiczowi, wolontariuszowi asystentowi Zakładu Zoologii za całokształt pracy naukowej w roku 1934 nagrodę 200 zł.

6. Doc. Dr. Wacławowi Zaleskiemu, adiunktowi Kliniki Położniczo-Ginekologicznej za pracę „Dalsze spostrzeżenia nad wszczepianiem zapłodnionego jaja u króliczek“, przy uwzględnieniu całego dorobku naukowego w liczbie 17-stu prac nagrodę 350 zł.

7. Mgr. Matyldzie Chorzelskiej, starszej asystentce zakładu chemji farmaceutycznej za pracę „Własności chłonne niektórych gatunków

ziemi względem gazów trujących“, przy uwzględnieniu całego dorobku naukowego w liczbie 14 prac nagrodę 300 zł.

8. Art. mal. Aleksandrowi Szturmanowi, adiunktowi katedry malarstwa za obraz „Katedra w Siennie“ nagrodę 250 zł

9. Art. mal. Tymonowi Niesiołowskiemu, adiunktowi katedry malarstwa, za obraz p. t. „Akt“ nagrodę 300 zł.

10. Art. rzeźb. Stanisławowi Horno-Popławskiemu, instruktorowi rzeźby, za rzeźbę w granicie p. t. „portret p. S.“ nagrodę 200 zł

11. Doc. Dr. Janowi Józefowi Adamusowi za pracę „Państwo Litewskie w latach 1386—1398“, przy uwzględnieniu całego dorobku naukowego, nagrodę 300 zł.

II zapomogi:

1. Mgr. Kazimierzowi Petruszewiczowi — młodszemu asystentowi Zakładu Zoologii na wykonanie pracy o pogońcach Polesia zapomogę 200 złotych.

2. Mgr. Zofji Abramowiczównie, starszej asystentce Seminarjum filologii klasycznej, na pracę nad zagadnieniem pokrewieństwa między t. zw. hymnami homeryckimi a Homerem zapomogę 150 zł.

3. Mgr. Antoniemu Szantrowi, młodszemu asystentowi seminarjum filologii klasycznej, na pracę nad monografią Grodecka zapomogę 150 zł.

4. Absolwentowi Eugeniuszowi Waszeczukowi, zastępcy asystenta Zakładu Histologii na pracę naukową zapomogę 200 zł.

5. Art. mal. Aleksandrowi Szturmanowi, adiunktowi Zakładu malarstwa, dodatkowo do nagrody zapomogę 48 zł.

NOWA KONSTYTUCJA

wyrasta z pierwiastków rodzimych i doświadczeń ostatnich lat

(Przemówienie prezesa Ślawka podczas debaty sejmowej)

Walery Ślawek

Wysoka Izbo! Przy tym ostatnim akcie, jakiego ma dokonać Wysoka Izba w dziele rewizji konstytucji, pragnę w imieniu Bloku Bezpartyjnego złożyć następujące oświadczenie:

W długich dociekaniach i dyskusjach przemysłanych nad rozwiązaniem pytania, jakim ma być urząd Rzeczypospolitej nie kierowaliśmy się względami prywaty klubowej, czy obozów. Praw zasadniczych, które ma się rządzić Polska, nie naginaliśmy do interesów bądź przemijających bądź cząstkowych, służących warstwie lub grupie obywateli, ale jako dla zespolonej całości. Szukaliśmy rozwiązań z duchem narodu zgodnych, które mają w Polsce regulować życie zmieniające wiecznie swoją treść wewnętrzną. Historia kilku ostatnich pokoleń wyjaśnia nam wiele. Wolność obywatelska i duma szlachecka społeczeństwa polskiego, ta wielka podstawa rozwoju swobodnej i twórczej myśli narodowej, uległa zwyrodnieniu. Przerodziła się w doktrynę górującą nad innymi ośrodkami. Doktryna ta chroniła warcholów i szkodników, a bezradnym czyniła ogół obywateli i bezbronem państwo. Nie umiano rozważyć zagadnień aby zachowując swobody oby-

watelskie bronić ogół przed działaniem jednostek złych. Konstytucja 3-go Maja 1791 roku miała zapewnić wzmocnienie władzy, skarb zaopatrzyć i siły obronne powiększyć. Miała zachowując swobody obywatelskie, skrócić anarchję i podciągając ku wyższemu poziomowi nową warstwę społeczną t. zw. stan trzeci.

Wiemy, że zwyciężyli obrońcy złej wolności, wiemy, że była Targowica, wiemy, że do Katarzyny II-jej wołano by gwarantką wolności być chciała. I na takich właśnie ludziach oparto później wszystkie wysiłki by państwo odzyskać.

Kończy się doktryna złej wolności i urasta na to miejsce coś, o wiele ważniejszego, urasta pytanie jakimi środkami kłeski odwrócić. I to pytanie zadomnuje na cały czas późniejszej niewoli. Usiło-

wania idą w dwóch bardzo rozbieżnych kierunkach. Muszę poddać analizie to co pokolenie, tak bezpośrednio nas poprzedzające, nam przekazało i co stało się składem naszego myślenia.

Wspomniałem o dwóch kierunkach usiłowania. Jednym z nich było liczenie na cudzą pomoc. Nie można odmawiać pobudek szlachetnych i ofiar ciężkich tym, którzy, gnębiąc w sobie uczucia dumy własnej, o pomoc dla Polski zebrawali. Lecz wiara ich w sprawiedliwość świata w stosunku do Polski, była złudzeniem, a liczenie na nią wytworzyło nastrój wycofania i bierność własnego narodu. I poprzez wszystkie pokolenia i poprzez wszystkie wysiłki porwijącego się do walki narodu, to złudzenie nadziei na obcą pomoc, zmniejsza napięcie podejmo-

wanych walk. Aż po moment wyzwolenia Polski ten akt niewiary we własne siły, niesie rozkład. Prawda ta zachowuje swe znaczenie zarówno w rzeczach wielkich stanowiących o losach narodu, jak i we wszelkim codziennym życiu.

Na szczęście była i druga linja działania, której myślą przewodnią było, by ład i godność podnieść, by więcej rąk uzbroić. To staje się nakazem dla wszystkich późniejszych usiłowań, a obok tego inne przemyślenia i inne rachuby. Wstrząs na zachodzie Europy daje nadzieje, że pożar rewolucji może się rozszerzyć i może zaborców zachwiać, i może ich osłabić i może wytworzyć układ sił dla Polski korzystniejszy.

Przez cały wiek XIX, aż po moment wyzwolenia Polski we wszystkich zamysłach i wszystkich rewolucjach, jakie wstrząsają Europą, są Polacy. Umieją oni zespolić i w jedno spleść swe żołnierskie rzemiosło, przyjmując za własne hasła i cele, na sztandarach rewolucyjnych zapisan.

Walcząc o swe wyzwolenie demokracja zachodu wysunęła szereg hasel ustrojowych, które pragnęła zrealizować. Hasła te i formułki myślenia przyjmowały się w naszym społeczeństwie, ale w głębi dominowała nad nimi myśl rzucona przez Kościuszkę. W stopniu silniejszym lub słabszym przewija się ona we wszystkich naszych pracach przygotowawczych i wszystkich powstaniach. Wszędzie widzimy te usiłowania, aby szerokie masy, te dolne warstwy do godności obywatelskiej podnieść i do walki o wyzwolenie powołać.

Prezydenta Rzeczypospolitej pozbawiono wszelkiej władzy, rząd uczyniono słabym, nie rozumiejąc, że za słabością rządu iść musi osłabienie państwa. Sejmowi, ciału zbiorowemu najwyższe przyznano uprawnienia. Stworzono oligarchję partij politycznych współzawodniczących między sobą o popularność i poklask, obiecujących każda swoim wyborcom wszelkich i różnych poczynionych kosztów

(Dokończenie na str. 4-iej)

Nowe premjowane książeczki oszczędnościowe P.K.O.

P. K. O. wypuszcza z dniem 1 kwietnia 1935 r. III Serję premjowanych książeczek oszczędnościowych, które odznaczają się tem, że prócz kwoty zł. 1.000, wypłacanej właścicielowi książeczki po upływie 9½ lat oraz po wniesieniu należnych wkładek, książeczka bierze udział w ciągnięciu i może wygrać premję, a w razie otrzymania premji, nie traci swej ważności, lecz bierze udział w następnych ciągnięciach.

Wkładka kwartalna wynosi zł. 24 i może być wpłacana miesięcznie po zł. 8, przyczem należność za cały kwartał musi być uiszczona najpóźniej do dnia 2-go miesiąca, w którym następuje ciągnięcie. Ciągnięcia odbywać się będą publicznie w gmachu P.K.O. w Warszawie, co kwartał, w dniach 30 stycznia, 30 kwietnia, 30 lipca i 30 października każdego roku. Pierwsze ciągnięcie nastąpi w dniu 30 lipca br.

Każda książeczka, na którą wniesiono przypadające wkładki, bierze udział w losowaniu i może wygrać jedną z premij po zł. 1.000, 500, 250, lub 100.

Książeczka, na którą nie wpłacono należnych wkładek w przepisany termin, nie bierze udziału w losowaniu.

W razie likwidacji książeczki przed upływem 9½ lat od otwarcia książeczki, P. K. O. zwraca w pierwszych trzech latach pełną wpłaconą kwotę, po potrąceniu kosztów w granicach od zł. 1,50 do zł. 3,50, a po upływie trzech lat — pełną wpłaconą kwotę z odsetkami. Po trzech latach P. K. O. lombarduje książeczki premjowane, wypłacając do 80% wniesionych wkładek.

Premjowane książeczki oszczędnościowe P. K. O. mogą nabywać osoby fizyczne i prawne w dowolnej ilości. P. K. O. obowiązuje bezwzględna tajemnica co do posiadania i wysokości wkładów oszczędnościowych.

Książeczki premjowane otrzymać można w kasach P.K.O. oraz we wszystkich urzędach i agencjach pocztowych. Wkładki przyjmują powyższe kasy i urzędy oraz agencje pocztowe, bez względu na miejsce wydania książeczki.

Ostatnia niewola Benjaminów. 1917—1918

Ślawoj Felicjan Składkowski

Niezapomniane czasy... Wejście Legionów do Warszawy... Radość z powodu wejścia pierwszego od czasów Ks. Warszawskiego, wolnego wojska polskiego przyćmiona, bo Wódz nie wchodzi na czele... I-sza Brygada, pieszczone dziecko idei Komendanta, w Zambrowie, 5-ty Pułk „Zuchowaty” w Zegrzu. Ludność stolicy patrzy w trzech czwartych z odrazą na „Austriaków”, patryjotyczne panie zasłaniają okna firankami, że by nie widzieć jak wchodzi „przyjaciele Niemców”, różne dobrodziejki, co ręce sobie urabiały w szpitalach rosyjskich, zostawiając mężów i dzieci bez opieki, otrząsają się z obrzydzeniem na myśl pomocy naszym chłopcom, bosym i bez koszuli na grzbiecie. Z jednej strony jest radość rozpierająca serce, że krok za krokiem idziemy ku Niepodległości, a z drugiej gorycz bez miary, że nie wszyscy rodacy godni tego cudu. Trudno. Trzeba iść za Jego przewodem.

Niezapomniane czasy. Szczęśliwy na wieki kto je przeżył po tej stronie frontu, pod tą barwą szarej maciejówki.

Ligawki (Liga kobiet) zajadłe zabiegają koło pomocy żołnierzowi, herbaciarnie, kuchnie, wysyłki na front, szpital, ujadanie się z Niemcami (i z Polakami), żeby coś dla Legionów zdobyć. Czasami się kogoś przekona, czasami usłyszy się taką odpowiedź, że tylko bić w m... moskalofilską. Na wsi nie lepiej, chłopci zde-moralizowani przez endecką agitację, wilkiem patrzą na Legionistów. Ale to, nie trwało długo. Raz i drugi pomogły Leguni w obronie dobytku przed rekwizycjami niemieckimi, jak raz i drugi nasi chłopcy zakomenderowali z serca „wal bracie Niemca” i wyrwawszy koły z płotów pospołu z Mazurami prali co wlezie, że potem szły srogie raporty do Beselera. Co rozsądniejszy komendant niemiecki pogadał sobie z polskim na oczy i uznał, że lepiej z tego wielkiego kramu nie robić i wyżej nie meldować... Posłyszeli po wioskach chwytające za serce piosenki leguńskie... dojrzel Polskę niepodległą... i już wśród ludu była sprawa wygrana.

Śmiać twierdzić, że dzięki tym warunkom i potem obozom jeńców poszła tak łatwo i ochoczo rekrutacja w roku 1919, odbywająca się przecież bez odpowiedniego aparatu na ochotnika, tylko przy pomocy agitacji POW. i jakichś mizernych odczytów.

A potem okrutny moment przysięgi. Na wierność broni z Niemcami pod komendę ich naczelnego dowództwa. Wie my, że nie przysięgną, że rzucą pod nogi szable, bagnety, że pluną w oczy tym, co z ramienia Rady Stanu przybędą ją odbierać. 15 lipca 1917 r. rozkaz Komendanta, by dać się internować w Szczyplornie i Benjaminowie. I żołnierz wykona ten rozkaz, trudniejszy od marszu na bagnety. Areszty: Trojanowski, Norwid, Belina, Ślawek, Sosnkowski, Składkowski, pozbawieni praw noszenia mundurów lub aresztowani. W garnizonach wezwano do złożenia przysięgi i odmowa. Oczekujemy z trwogą w Warszawie wiadomości, czy się to spokojnie odbyło, czy żaden nie strzelił do siebie lub tamtych... Nie, godność zachowana, imponująca nawet wrogom; zresztą Niemcy robili swoją politykę, nie przestając szanować patryjotycznej ofiarności Legionów.

Zrana wysyłamy dr. Boguszewskiego, likającego z rozpacz nad rozbięciem Legionów i musiem opuszczenia szeregów, ta męska rozpacz młodych chłopców, starszych mężczyzn, jakaż to okrutna chwila. Już pełny obóz w Szczyplornie, gdzie głodzą w potworny sposób żołnierzy, staramy się wydobyć wilnian, Michała Römera, obecnego rekto-

ra w Kownie, Makowskiego i paru innych. Nagle wieść piorunem leci przez legionową Warszawę... Komendant uwięziony i wywieziony do Magdeburga... Wszelkie jawne, wspaniałe początki (mimo ubóstwa armji polskiej) wzięte znów w podziemia konspiracji i jako POW. żyje, a obrzucany pogardą (nie-słusznie, bo spełnił swoje zadanie) Wehrmacht, dając się na Niemców ćwiczyć jednak pod ich rozkazami, co się potem, owszem, przydało.

Żołnierze małopolanie (bo tych nie wzywano do przysięgi) burzą się, ale rozkaz Komendanta trzyma ich żelazną wolą. Za drutami w Benjaminowie się dzi przeszło stu oficerów i prowadzi od lipca dobrowolne szare życie internowanych za kolezastymi drutami. Organizują się, pracują, autor wspomnień leczy i sam choruje, piszą memorjały, pamiętniki. Drobne zdarzenia przeplatają się z politycznymi wypadkami większej wagi, epizod zastrzelenia przez wartownika psa Bekasa, który nosił listy, wizyta prałata Chełmieckiego z ramienia Rady Regencyjnej, kuszącego wytrwałych ideowców. W 1918 r. w marcu, do święconego zasiada już szczuplejsza liczba oficerów, część uważała za swój obowiązek wyjść i iść do pracy, inni, z Czarnej Listy, czyli z tych, co nie chcą wyjść

NOWA KONSTYTUCJA

Przemówienie prezesa Ślawka

(Dokończenie ort. ze str. 3-ej)

państwa dobrodziejstw, zabijając w ten sposób godność społeczeństwa. Zatracało się poczucie wzajemnej zależności i związku pomiędzy dobrem państwa a dobrem jego obywateli. Nie postawiono przed sobą pytania, jakie drogi prowadzić mogą do najlepszego zharmonizowania pracy i aparatu państwowego.

Wysoka Izbo! Wejrzyjmy w duszę pokolenia dziś żyjącego i dostrzeżemy bez trudu, że na takim samym, jak ongiś jeszcze przed rozbiorem podkładzie psychicznym, który występuje jakby przyrodzona właściwość rasy polskiej, narosły i utrwaliły się cechy dobre i złe, myśli samodzielne i doktryny od nich przyjęte, ale z psychiką naszą niezgodne i dla nas obce. Jeśli pragniemy, by naród w pełni swoich sił rozwinąć się zdołał, to musimy nawiązać do przerwanych naszych form. Może znajdziemy drogi, któreby wydoływały z człowieka jego wartości dobre, a usuwały to co psuje, co szkodzi, co dobro zbiorowe rozkłada i niweczy. Zabezpieczenie państwa przed nawrotem do nieodpowiedzialnych rządów w państwie i przed anarchią, która poczęła się panoszyć czekała na załatwienie.

Zwiększenie władzy Prezydenta Rzeczypospolitej było naszym zamiarem i znajduje swój wyraz w konstytucji. Zadania i uprawnienia naczelnych organów państwa są wyraźnie w konstytucji określone. Stworzono również ramy, w których życie i jego rozwój utrzymywać się będą mogły na swobodnej twórczości społeczeństwa. Konstytucja jasno mówi, jaki ma być w Polsce stosunek obywatela do państwa, jeżeli każdy poczuje, że państwo jest jego dobrem, jeśli zrozumie, że do dorobku pokoleń ma dalsze dobudowywać wartości i poszukiwać ludzi, którzy razem z nim do pracy stanąć byli gotowi. Wierzymy, że wielu takich w Polsce się znajdzie.

Wysoka Izbo! Wiemy, że krytyka konstytucji w roku 1921 rozpoczęła się natychmiast po jej uchwaleniu. A co gorsze, życie pokazało bardzo prędko, że krytyka była słuszna. Sejm był wszechwładny, Rzeczpospolita staczała się po równi pochyłej. Przypomnijmy sobie jak Sejm na wszystkie sposoby starał się, aby Józef Piłsudski siedział sobie w Sulejówku, a gdy z Sulejówki do Warszawy przyszedł zaczęto wołać, niech obej-

z obozu inaczej jak faktycznie wolni i podlegli tylko Piłsudskiemu, zostają. Wesoly śmigus, oblewanie się wodą, koleżeńskie zabawy, pisanie (autor pisał Higienę Wojskową), kształcenie się, pomaga jakoś czas przeżyć. Na święta legja nowe uroczystości, szopki, gazeta obozowa. Żywią ich nie najlepiej, ale możliwie, zato w Szczypiornie upiorny głód. chociaż teraz wszyscy, którzy się z odrazą odwracali od Legionistów zbierają dla nich bieliznę i żywność, gdyż teraz widzą warszawiacy, że to nie są „przyjaciele Niemców”. Wreszcie do 2 sierpnia 1918 r. zwalniali Niemcy tych kłopotliwych ludzi, bo nie wiedzą już, co z nimi zrobić, a sami czują, że pobyt ich w Polsce jest kwestją tygodni. Pobyt w Benjaminowie na zdrowie posłużył wszystkim dobrze, odpoczywali, utrzymali pogodę ducha i niezachwianą ufność w przyszłe losy Komendanta, swoje i Polski. Wprawdzie wypuszczeni jako „oswojenci”, pod rygorami niemieckimi, z nakazem lojalnego postępowania, wyjście ich nie jest triumfem, ale też jest dowodem, że wytrwali w postawie wierności dla idei Komendanta. Zaciśnięwszy zęby, wracali do Warszawy coraz gorzej i brutalniej gnębięnej przez pogiębionego na zachodnim froncie okupanta, który wyglodzony, wyniszczony przez blokadę, niszczył się w bez-

mie dyktaturę.

Marszałek Piłsudski rady ich nie usłuchał. Wiele osób postawiło nowe pytanie. Czy naród na rzecz własnej pracy wykształcił sobie coś z tych uczuć. Usiłowano wysunąć dobro państwa ponad inne sprawy, by się ogrodzić od młocących pustą słomę agitatorów, dokonano próby skupienia ludzi dla których dobro zbiorowe stawało się celem głównym.

Wszystko to było przejawem napożór drobnym, ale bardzo nowym dla naszego życia parlamentarno-politycznego.

Przez położenie nacisku na rzeczowość i odpowiedzialność pragnęliśmy podnieść znacznie prace Sejmu, jako organu potrzebego w ogólnej strukturze państwa.

Przepracowaliśmy już w poprzednim Sejmie projekt poprawki do konstytucji idący w kierunku wzmocnienia władzy Prezydenta Rzeczypospolitej.

Po nowych wyborach wnieśliśmy w

lutym 1931 roku poraz drugi ten sam projekt zmiany konstytucji, jaki był przez nas zgłoszony na poprzedniej kadencji. Ówczesny prezes klubu, pan Janusz Jędrzejewicz wyraźnie oświadczył, że wnosimy projekt, pragnąc, „aby rozwinęła się dyskusja swobodna, do której wzywamy wszelkie odłamy myśli politycznej”.

Czyniliśmy wszystko, co w naszej było mocy, aby myśl każda w Sejmie czy poza Sejmem pochodząca, została rozpatrzone. W poszukiwaniu rozwiązań dla poszczególnych zagadnień konstytucyjnych przestudjowaliśmy wzory obce i koncepcje własne. Wszystko to było pracą tylko naszego klubu.

Wysoka Izbo! Usiłowaliśmy do wspólnej pracy w dziele naprawy ustroju wzywać wszystkich. Dajemy wynik według naszej najlepszej woli i zrozumienia potrzeb Polski. Wartość jego niechaj osądzi historia.

Próba obrony przeciwgazowej w Berlinie

W Berlinie odbyła się na szeroką skalę zorganizowana próba obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej. Na zdjęciu — fragment akcji ratowniczej po ataku lotniczym.

Jubileusz Marsa i marsjan

Sto prawie lat ubiegło od pamiętnego dnia, w którym astronom włoski, Schiaparelli, dostrzegł przez teleskop na powierzchni Marsa sieć linii prawidłowych, które nazwał kanałami. To, co Schiaparelli mógł dostrzec przy pomocy słabego w porównaniu z dzisiejszymi olbrzymami teleskopu, przedstawiało sieć cieniutkich kresiek, łączących się w rozmaitych punktach. Oplatała ona całą powierzchnię planety aż do świecących białociałą śniegu i lodu biegunów Marsa. Coby to mogło być? Było to dzieło rozumnych istot, służące jakimś celom?

nadziejnej już walce. Wyszli pozornie potuleni i mięgroźni... ale w trzy miesiące później rozbrajało P. O. W. Wermachtowy. Dowborczycy, Szczypiorniacy, Benjaminowcy, dezertrzy i wogóle kto w Boga i Polskę wierzył okupantów i polskie formacje zajmowały stolicę, miasta i miasteczka, wieś, kraj cały, bo brzmiał okrzyk po całej Polsce: „Komentant wrócił, stanął na czele, prowadzi!”

A wycierpany, chory, do cienia własnego podobny, siedział Komendant po 18 i 20 godzin na dobę, pogrążony w nadludzkiej pracy, zbierając koło siebie wianą drużynę. Podanie do wiadomości publicznej dokładnego opisu i dziennika z całej epoki benjaminowskich wyczasów, należy policzyć za zasługę dr. Sławoj-Składkowskiego. Książkę zdobiją liczne fotografie, będące historycznym dokumentem tej epoki. Szkoda że początek, t. j. to, co się działo w Warszawie bezpośrednio przed przysięgą i poszczególne momenty na różnych odcinkach w chwili owej niedoszłej przysięgi, oraz moment aresztowania Komendanta są potraktowane tak pobieżnie.

Hel Romer.

Schiaparelli nie śmiał posuwać się tak daleko w swych przypuszczeniach. Ale gdy te same linie-kanały dostrzegli astronomowie francuscy i amerykańscy, gdy dostrzegł je Flammarion, Green i inni — sprawa zaczęła nabierać innego znaczenia. Wsunęto hipotezę: na Marsie żyją ludzie, linie-kanały są dziełem istot rozumnych.

Czem mogły być, jakim celom mogły służyć owe prace? Zdanie uczniów Schiaparelliego i Flammariona owe inje prawidłowe nie mogły być niczem innym, jak właśnie kanałami nawadniającymi pustynne przestrzenie Marsa, na powierzchni którego niema wogóle mórz ani oceanów. Kanały marsjańskie muszą służyć do rozprowadzania wody z topniejących pod biegunami wiecznych śniegów i lodów podczas letniego okresu. Kto mógł wykopać, przeprowadzić te gigantyczne kanały? Nikt inny, jak istoty żyjące na Marsie.

Jakiego rodzaju mogły być istoty? W każdym razie musiałyby to być istoty obdarzone rozumem, cywilizacja których stałaby na znacznie wyższym poziomie od naszej ziemskiej cywilizacji. Wniosek ten nasuwał się logicznie, o ile się przyjmowało istnienie sztucznych kanałów. Na to, aby kanały mogły być widziane okiem ludzkim, nawię przy pomocy najśłabszych teleskopów współczesnych, musiałyby one mieć od 30 do 40 kilometrów szerokości, co pozwoliłoby dopiero spostrzec je w postaci cieniutkich kresceczek na powierzchni planety. Na to zaś aby linijka taka osiągnęła w polu widzenia teleskopu długość, w jakiej ją dostrzegamy, musi taki kanał łączyć się na przestrzeni co najmniej od dwóch do pięciu tysięcy kilometrów. Widzimy więc już z tego, jakie gigantyczne prace musiałyby wykonać na Marsie, jakimi środkami i jaką techniką musieliby rozporządzać Marsjanie, wykonywując prace, wobec których największe rekordy techniki ziemskiej są niczem.

W tym punkcie zabierają głos przeciwnicy hipotezy życia na Marsie. Oto astronomowie wyposażeni w najnowsze teleskopy, przyglądając się dłużej Marsowi, nie dostrzegli owych kresceczek. Znikły one poprosiu z pola widzenia. A więc, jak twierdzi Antoniadi, Cerulli, Kühn i inni, było to tylko złudzenie optyczne. Niema Marsjan, niema życia na Marsie!

Bynajmniej, twierdzą w odpowiedzi dwaj znakomici astronomowie amerykańscy, Slipher i Lowell. Oko ludzkie ulega złudzeniu, płyta fotograficzna jest jedynym pewnym dokumentem, obiektyw aparatu fotograficznego nie może się mylić. I oto przedstawili oni zdjęcia foto-

USMIECHY I USMIESZKI.

Zazdrość i medycyna

Czego się dzisiaj nie leczy? Dlatego widocznie spotykamy na ulicach coraz więcej karawanów. Jednakże wracając do leczenia, wystąpił w Paryżu pan dr. Dumoulin z tezą, że zazdrość jest uleczalna.

Wystarczy djeta, abstynencja od alkoholu, nieużywanie herbaty i kawy, oraz wszelkich potraw zaprawianych korzeniami, rano szklanka zimnej wody, w dzień półtorej godziny spaceru. Najważniejsze jednakże, powiada dr. Dumoulin, jest odpowiednie zajęcie. Pacjent leczony z zazdrości może się zajmować wyłącznie filozofją, teologią lub matematyką. Wyniki mają być wspiane.

Wyobrażam sobie tę doskonałą metodę paryskiego eskulapa i sam przebieg leczenia.

Rano zazdrosny mąż wstaje i tocząc podejrzliwie oczami, zapytuje:

— Jakie projekty masz na dzisiaj żoneczko?

Żona zamiast odpowiedzi podaje mu szklankę zimnej wody, którą małżonek pije powoli, poczem wyprawia go do pracy.

Po pracy zazdrosny mąż wpada na obiad i brzydkim zwyczajem zazdrośników, zaczyna odrazu: „Kto tu był? Dlaczego tyle dymu, skoro nie palisz? Czemu kanapa tak strasznie wygnieciona, a twoja fryzura wygląda jak strzechacz?”

Żona zamiast odpowiedzi gładzi go po głowie i wręcza mu jakiś traktat filozoficzny, z którego mąż odczytuje sobie głośno jeden rozdział.

Zjadłszy następnie kaszkę na mleczku, pacjent znowu zaczyna toczyć oczami niby byk prowadzony do rzeźni i pyta groźnie:

— Dla kogo to wino w kredensie?

— Będę miała gości — odpowiada spokojnie żona.

— Kto, na Boga? — ryczy mąż.

— Ach, mniejsza o to — odpowiada żona. — Przecież to i tak pora twojej przechadzki. Czas na spacer!

Uspokojony mąż wychodzi dziarskim krokiem. Wraca gdy się ściemnia i zastaje żonę z jakimś mężczyzną na kozetce w saloniku. Światło się nie pali.

— Kto on? Zabiję — wyje nieszczęsny pacjent, ale już szybko podbiega żona i wręcza mu zbiór pieśni religijnych na święta i dnie powszednie, poczem wszyscy troje zgodnie odśpiewują kilka pieśni.

Następnie żona wyprawia amanta, a mążowi podaje zbiór zadań matematycznych, sama zaś wychodzi na kawę do Sztralla. Po powrocie stawia przed mężem talerz ołdaków z mąki kukurydzianej i szklankę wody z sokiem malinowym, poczem układa go do snu, a sama wychodzi na dancing, do Ziemiańskiej, Bukietu, lub Palais de dance.

Gdyby po jej powrocie małżonek się obudził i objawiał znowu chorobowy stan zazdrości, zaczyna od szklanki zimnej wody i t. d. jak poprzedniego dnia.

Po pół roku chłopa będzie zdrow jak anioł. Postępy dzisiejszej medycyny są istotnie godne podziwu. WeL.

Kto chce mieć na mieszkanie

własność (2-3-4 pokoje z kuchnią) w nowoczesnym nowym domu w centrum miasta ze wszelkimi wygodami (centralne ogrzewanie, gaz, woda, telefon, światło, winda). Wolne od wszelkich podatków w ciągu 15 lat. Koszt budowy mieszkania może być uregulowany nie tylko gotówką lecz i materiałem budowlanym. Oferty proszę nadsyłać do Admistr. „Kurjera Wileńskiego” ul. Biskupia 4, pod „Inżynier”

PRAWDZIWI SIDOL

NIGDY NIE ZAWODZI

Nie dajcie się wprowadzić w błąd bezwartościowymi naśladownictwami.

ŻADAJCIE WYRAŹNIE TYLKO PRAWDZIWI SIDOLU

PRAWDZIWI TYLKO Z TYM ZNAKIEM

graficzne, na których „kanały” Schiaparelliego widnieją tak, jak je zoczył i opisał on sam.

Sto lat minęło od czasu, gdy narodziła się sporna kwestja życia na Marsie, gdy powstało pytanie: Marsjanie są czy niema ich? Pytanie wisł nadal w powietrzu, a odpowiedzi ciągle niema. M. K.

Tekst nowej Konstytucji

z dnia 23 marca 1935 r.

I. RZECZPOSPOLITA POLSKA.

Art. 1.

(1) Państwo Polskie jest wspólnym dobrem wszystkich obywateli.

(2) Wskrzeszone walką i ofiarą najlepszych swoich synów ma być przekazywane w spadku dziejowym z pokolenia w pokolenie.

(3) Każde pokolenie obowiązane jest wysiłkiem własnym wznieść siłę i powagę Państwa.

(4) Za spełnienie tego obowiązku odpowiada przed potomnością swoim honorem i swoim mieniem.

Art. 2.

(1) Na czele Państwa stoi Prezydent Rzeczypospolitej.

(2) Na Nim spoczywa odpowiedzialność wobec Boga i historii za losy Państwa.

(3) Jego obowiązkiem naczelnym jest troska o dobro państwa, gotowość obronna i stanowisko wśród narodów świata.

(4) W Jego osobie skupia się jednolita i niepodzielna władza państwowa.

Art. 3.

(1) Organami Państwa, pozostającymi pod zwierzchnictwem Prezydenta Rzeczypospolitej są:

Rząd,
Sejm,
Senat,
Siły Zbrojne,
Sądy,
Kontrola Państwowa.

(2) Ich zadaniem naczelnym jest służenie Rzeczypospolitej.

Art. 4.

(1) W ramach Państwa i w oparciu o nie kształtuje się życie społeczeństwa.

(2) Państwo zapewnia mu swobodny rozwój a gdy tego dobro powszechne wymaga, nadaje mu kierunek lub normuje jego warunki.

(3) Państwo powoła samorząd terytorjalny i gospodarczy do udziału w wykonaniu zadań życia zbiorowego.

Art. 5.

(1) Twórczość jednostki jest dźwignią życia zbiorowego.

(2) Państwo zapewnia obywatelom możliwość rozwoju ich wartości osobistych oraz wolność sumienia, słowa i zrzeczeń.

(3) Granicą tych wolności jest dobro powszechne.

Art. 6.

Obywatele winni są Państwu wierność oraz rzetelne spełnianie nakładanych przez nie obowiązków.

Art. 7.

(1) Wartością wysiłku i zasług obywatela na rzecz dobra powszechnego mierzone będą jego uprawnienia do wpływania na sprawy publiczne.

(2) Ani pochodzenie, ani wyznanie, ani płeć, ani narodowość nie mogą być powodem ograniczenia tych uprawnień.

Art. 8.

(1) Praca jest podstawą rozwoju i potęgi Rzeczypospolitej.

(2) Państwo rozciąga opiekę nad pracą i sprawuje nadzór nad jej warunkami.

Art. 9.

Państwo dąży do zespolenia wszystkich obywateli w harmonijnym współdziałaniu na rzecz dobra powszechnego.

Art. 10.

(1) Żadne działanie nie może stanąć w sprzeczności z celami Państwa, wyrażonymi w jego prawach.

(2) W razie oporu Państwo stosuje środki przymusu.

II. PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ.

Art. 11.

Prezydent Rzeczypospolitej, jako czynnik nadrzędny w Państwie, harmonizuje działania naczelnych organów państwowych.

Art. 12.

Prezydent Rzeczypospolitej:

a) mianuje według swego uznania Prezesa Rady Ministrów, a na jego wniosek mianuje Ministrów;

b) zwołuje i rozwiązuje Sejm i Senat;

c) zarządza otwarcie, odroczenie i zamknięcie sesyj Sejmu i Senatu;

d) jest Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych;

e) reprezentuje Państwo nazewnątrz, przyjmuje przedstawicieli państw obcych i wysyła przedstawicieli Państwa Polskiego;

f) stanowi o wojnie i pokoju;

g) zawiera i ratyfikuje umowy z innymi państwami;

h) obsadza urzędy państwowe, Jemu zastrzeżone.

Art. 13.

(1) Prezydent Rzeczypospolitej korzysta z uprawnień osobistych, stanowiących Jego prerogatywy.

(2) Do prerogatyw tych należy:

a) wskazywanie jednego z kandydatów na Prezydenta Rzeczypospolitej i zarządzanie głosowania powszechnego;

b) wyznaczanie na czas wojny następcy Prezydenta Rzeczypospolitej;

c) mianowanie i odwoływanie Prezesa Rady Ministrów, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego i Prezesa Najwyższej Izby Kontroli;

d) mianowanie i zwalnianie Naczelnego Wodza i Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych;

e) powoływanie sędziów Trybunału Stanu;

f) powoływanie senatorów, piastujących mandat z wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej;

g) mianowanie i zwalnianie Szefa i urzędników Kancelarii Cywilnej;

h) rozwiązywanie Sejmu i Senatu przed upływem kadencji;

i) oddawanie członków Rządu pod sąd Trybunału Stanu;

j) stosowanie prawa łaski.

Art. 14.

(1) Akty urzędowe Prezydenta Rzeczypospolitej wymagają do swej ważności podpisu Prezesa Rady Ministrów i właściwego Ministra.

(2) Akty urzędowe wypływające z prerogatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, nie wymagają kontrasygnaty.

Art. 15.

(1) Prezydent Rzeczypospolitej za swe akty urzędowe nie jest odpowiedzialny.

(2) Za czyny, niezwiązane ze sprawowaniem urzędu, Prezydent Rzeczypospolitej nie może być pociągnięty do odpowiedzialności w okresie urzędowania.

Art. 16.

(1) Wybór Prezydenta Rzeczypospolitej odbywa się w sposób następujący:

(2) Kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej wybiera Zgromadzenie Elektorów.

(3) Ustępującemu Prezydentowi Rzeczypospolitej służy prawo wskazania innego kandydata.

(4) Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej z tego uprawnienia skorzysta, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej dokonają obywatele w głosowaniu powszechnym z pomiędzy dwóch kandydatów: Zgromadzenia Elektorów i ustępującego Prezydenta Rzeczypospolitej.

(5) Jeżeli ustępujący Prezydent Rzeczypospolitej oświadczy, że nie zamierza skorzystać z prawa wskazania kandydata albo w ciągu siedmiu dni od dokonania przez Zgromadzenie Elektorów wyboru nie wskaże innego kandydata i nie zarządzi głosowania powszechnego — kandydat Zgromadzenia Elektorów uznany będzie za obranego na Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 16¹.

(1) Zgromadzenie Elektorów składa się z Marszałka Senatu, jako przewodniczącego, Marszałka Sejmu, jako jego zastępcy, z Prezesa Rady Ministrów, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Generalnego Inspektora Sił Zbrojnych oraz z 75 elektorów, wybra-

nych z pośród obywateli najgodniejszych w 2/3 przez Sejm i w 1/3 przez Senat.

(2) Mandaty elektorów wygasają z mocy samego prawa w dniu objęcia urzędu przez nowoobranego Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 16².

(1) Zgromadzenie Elektorów zwołuje Prezydent Rzeczypospolitej najpóźniej na piętnasty dzień przed upływem swego urzędowania.

(2) Na trzy dni przed terminem Zgromadzenia, Sejm i Senat zbiorą się każdy z osobna, na zaproszenie swych Marszałków, celem dokonania wyboru elektorów.

(3) Jeżeli Sejm i Senat są rozwiązane, a wynik wyborów do Izb Ustawodawczych w nowym składzie nie jest jeszcze ogłoszony — wyboru elektorów dokonają posłowie i senatorowie, wchodzący w skład poprzedniego Sejmu i Senatu.

Art. 16³.

(1) Prezydent Rzeczypospolitej składa przed objęciem urzędu przysięgę treści następującej:

Świadom odpowiedzialności wobec Boga i historii za losy Państwa, przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu, w Trójcy Świętej jedynemu, na urzędzie Prezydenta Rzeczypospolitej; praw zwierzchniczych Państwa bronić, jego godności strzec, ustawę konstytucyjną stosować, względem wszystkich obywateli równą kierować się sprawiedliwością, zło i niebezpieczeństwo od Państwa odwracać, a troskę o jego dobro za naczelną poczytywać sobie obowiązek. Tak mi dopomóż Bóg i Święta Syna Jego męka. Amen.

(2) Akt złożenia przysięgi stwierdzają podpisem: nowoobрани Prezydent Rzeczypospolitej oraz osoby urzędowe, obecne przy zaprzysiężeniu.

Art. 17.

(1) Okres urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej trwa lat siedem, licząc od dnia objęcia urzędu.

(2) Okres ten przedłuża się o czas niezbędny do ukończenia postępowania wyborczego w przypadku, gdy dla dokonania wyboru nowego Prezydenta Rzeczypospolitej będzie zarządzane głosowanie powszechne.

Art. 17¹.

Jeżeli przed upływem siedmioletniego okresu urzędowania nastąpi zgon Prezydenta Rzeczypospolitej, albo Prezydent zrzeknie się urzędu — Marszałek Senatu zwoła niezwłocznie Zgromadzenie Elektorów celem wskazania przez nie kandydata na Prezydenta Rzeczypospolitej, a w razie wskazania ze swej strony innego kandydata zarządzi głosowanie powszechne.

Art. 17².

(1) Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej nie może trwale sprawować urzędu, Marszałek Senatu zwoła połączone Izby Ustawodawcze celem rozstrzygnięcia, czy urząd Prezydenta należy uznać za opróżniony.

(2) Uchwała, uznająca urząd za opróżniony, zapada większością 3/5 ustawowej liczby członków Izb Połączonych.

(3) W przypadku powzięcia powyższej uchwały, Marszałek Senatu zwoła niezwłocznie Zgromadzenie Elektorów.

Art. 18.

W czasie, gdy urząd Prezydenta Rzeczypospolitej jest opróżniony, funkcje Prezydenta sprawuje zastępczo Marszałek Senatu, a gdyby Senat był rozwiązany — Marszałek rozwiązanego Senatu; korzysta on wówczas ze wszystkich uprawnień z urzędem Prezydenta Rzeczypospolitej związanych.

Art. 19.

(1) W razie wojny okres urzędowania Prezydenta Rzeczypospolitej trwa do upływu trzech miesięcy od zawarcia pokoju; Prezydent Rzeczypospolitej osobnym aktem, ogłoszonym w gazecie rządowej, wyznaczy wówczas swego następcę na wypadek opróżnienia się urzędu przed zawarciem pokoju.

(2) W razie objęcia przez następcę urzędu Prezydenta Rzeczypospolitej, okres jego urzędowania trwa do upływu trzech miesięcy od zawarcia pokoju.

III. RZĄD.

Art. 20.

- (1) Rząd kieruje sprawami Państwa, niezastępowany innym organem władzy.
- (2) Rząd składa się z Prezesa Rady Ministrów i Ministrów.
- (3) Prezes Rady Ministrów reprezentuje Rząd, kieruje jego pracami oraz ustala ogólne zasady polityki państwowej.
- (4) Ministrowie kierują poszczególnymi działami administracji państwowej albo spełniają poruczone im zadania szczególne.
- (5) Organizację Rządu, a w szczególności zakres działania Prezesa Rady Ministrów, Rady Ministrów i Ministrów — określi dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 21.

Ministrowie dla rozstrzygnięcia spraw, wymagających uchwały wszystkich członków Rządu, tworzą Radę Ministrów pod przewodnictwem Prezesa Rady Ministrów.

Art. 22.

- (1) Prezes Rady Ministrów, Rada Ministrów i Ministrowie mają prawo wydawać rozporządzenia celem wykonania aktów ustawodawczych i z powołaniem się na nie.
- (2) Rozporządzenia te nie mogą stać w sprzeczności z aktami ustawodawczymi i będą ogłaszane w Dzienniku Ustaw.

Art. 23.

Prezes Rady Ministrów i Ministrowie są odpowiedzialni politycznie przed Prezydentem Rzeczypospolitej i mogą być przez Niego w każdym czasie odwołani.

Art. 24.

- (1) Sejm, w wykonaniu prawa kontroli parlamentarnej nad działalnością Rządu, może zażądać ustąpienia Rządu lub Ministra.
- (2) Wniosek taki może być zgłoszony tylko podczas sesji zwyczajnej a głosowanie nad nim nie może się odbyć na posiedzeniu, podczas którego został zgłoszony.
- (3) Jeżeli za wnioskiem wypowie się Sejm zwykłą większością głosów, a Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 3 dni nie odwoła Rządu lub Ministra, ani też Izb Ustawodawczych nie rozwiąże, — wniosek będzie rozpatrzony przez Senat na najbliższym posiedzeniu.
- (4) Jeżeli Senat wypowie się za wnioskiem, uchwalonym przez Sejm, Prezydent Rzeczypospolitej odwoła Rząd lub Ministra, chyba że rozwiąże Sejm i Senat.

Art. 25.

- (1) Niezależnie od odpowiedzialności politycznej przed Prezydentem Rzeczypospolitej i parlamentarną przed Sejmem, Prezes Rady Ministrów i Ministrowie ponoszą odpowiedzialność konstytucyjną przed Trybunałem Stanu za umyślne naruszenie Konstytucji lub innego aktu ustawodawczego, dokonane w związku z urzędowaniem.
- (2) Prawo pociągania Prezesa Rady Ministrów lub Ministra do odpowiedzialności konstytucyjnej służy Prezydentowi Rzeczypospolitej, a także Sejmowi i Senatowi w Izbach Połączonych.
- (3) Uchwała Izb Połączonych, oddająca Prezesa Rady Ministrów lub Ministra przed sąd Trybunału Stanu, zapada większością 3/5 głosów przy obecności co najmniej połowy ustawowej liczby członków Izb Połączonych.

IV. SEJM.

Art. 26.

- (1) Sejm sprawuje funkcje ustawodawcze i kontrolę nad działalnością Rządu; nadto do Sejmu należy ustalanie budżetu i nakładanie ciężarów na obywateli.
- (2) Kontrola nad działalnością Rządu wyraża się w prawie Sejmu:
  - a) żądania ustąpienia Rządu lub Ministra;
  - b) pociągania wspólnie z Senatem Prezesa Rady Ministrów lub Ministra do odpowiedzialności konstytucyjnej;
  - c) interpelowania Rządu;
  - d) zatwierdzania corocznie zamknięć rachunków państwowych i udzielania Rządowi absolutorjum;
  - e) udziału w wykonywaniu kontroli nad długami Państwa.

Art. 27.

- (1) Sejm składa się z posłów, wybranych w głosowaniu powszechnym, tajnym, równym i bezpośrednim.
- (2) Kadencja Sejmu trwa lat pięć, licząc od dnia zwołania.
- (3) Rozwiązanie Sejmu przed upływem kadencji wymaga wskazania powodu.
- (4) Nowe wybory zarządza Prezydent Rzeczypospolitej w ciągu 30 dni od rozwiązania Sejmu.
- (5) Głosowanie odbędzie się nie później, niż 60-tego dnia po zarządzeniu wyborów.
- (6) W głosowaniu nie biorą udziału wojskowi, należący do zmobilizowanej części wojska lub marynarki wojennej.

Art. 28.

- (1) Prawo wybierania ma każdy obywatel bez różnicy płci, który przed dniem zarządzenia wyborów ukończył lat 24 oraz korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich.
- (2) Prawo wybieralności ma każdy obywatel, mający prawo wybierania, jeżeli ukończył lat 30.
- (3) Ordynacja wyborcza do Sejmu ustali podział Państwa na okręgi wyborcze, określi liczbę posłów, unormuje postępowanie wyborcze tudzież oznaczy kategorie osób, pozbawionych prawa wybierania i wybieralności z braku dostatecznych przymiotów moralnych lub umysłowych.

Art. 28¹.

- (1) Sejm wybiera ze swego grona Marszałka na okres kadencji.
- (2) Do czasu ukonstytuowania się następnego Sejmu, Marszałek zachowuje uprawnienia, służące mu przy wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 29.

- (1) Sejm będzie zwołany na pierwsze posiedzenie w nowej kadencji nie później niż trzydziestego dnia po ogłoszeniu wyników wyborów do Izb Ustawodawczych.
- (2) Sesja zwyczajna Sejmu będzie otwarta corocznie najpóźniej w listopadzie i nie może być zamknięta przed upływem czterech miesięcy, chyba że budżet będzie uchwalony w terminie wcześniejszym.
- (3) Sesja zwyczajna może być odroczona na dni trzydzieści.
- (4) Odroczenie na okres dłuższy lub ponowienie odroczenia wymaga zgody Sejmu.
- (5) Okresu przerwy, spowodowanej odroczeniem sesji, nie wlicza się do biegu terminów, przepisanych Konstytucją dla czynności Sejmu.

Art. 30.

- (1) Prezydent Rzeczypospolitej według swego uznania może w każdym czasie zarządzić otwarcie sesji nadzwyczajnej Sejmu, a uczyni to w ciągu dni trzydziestu na wniosek co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
- (2) Podczas sesji nadzwyczajnej przedmiotem obrad Sejmu mogą być wyłącznie sprawy, wymienione w zarządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej, albo we wniosku o otwarcie takiej sesji, zgłoszonym przez posłów oraz sprawy, których załatwienie na najbliższej sesji wymagają ustawy lub regulamin, albo które Prezydent Rzeczypospolitej na wniosek Prezesa Rady Ministrów lub Marszałka Sejmu uzna za nagłe.

Art. 30¹.

Uchwały Sejmu zapadają zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej 1/3 ustawowej liczby posłów, jeżeli Konstytucja inaczej nie stanowi.

Art. 30².

- (1) Posiedzenia Sejmu są jawne.
- (2) Sejm może uchwalić tajność obrad.
- (3) Protokół i stenogram, wydawany z polecenia Marszałka, są wyłącznym stwierdzeniem przebiegu obrad Sejmu.
- (4) Nikogo nie można pociągać do odpowiedzialności za ogłaszanie i rozpowszechnianie sprawozdań z jawnych obrad Sejmu, jeżeli odtwarzają one w pełni i ściśle przebieg tych obrad.

Art. 30³.

- (1) Posłowie składają przed objęciem mandatu ślubowanie treści następującej:
Świadom obowiązku wierności wobec Państwa Polskiego, ślubuję uroczycie i zaręczam honorem jako poseł na Sejm Rzeczypospolitej, w pracy na rzecz dobra Państwa nie ustawać, a troskę o jego godność, zwartość i moc, za pierwsze mieć sobie przykazanie.
- (2) Odmowa ślubowania lub ślubowanie z za-

strzeżeniem równoznaczne jest z nieprzyjęciem mandatu.

Art. 30⁴.

Posłowie otrzymują diety i mają prawo do bezpłatnego korzystania z państwowych środków komunikacji w granicach Państwa.

Art. 31.

- (1) Posłowie korzystają tylko z takich rękopisów nietykalności, jakich wymaga ich uczestnictwo w pracach Sejmu.
- (2) Za treść wygłoszonych w Sejmie przemówień lub zgłoszonych wniosków i interpelacji oraz za niewłaściwe zachowanie się podczas obrad, — posłowie odpowiadają tylko przed Sejmem.
- (3) Jednakże za wystąpienia, sprzeczne z obowiązkiem wierności wobec Państwa Polskiego albo zawierające znamiona przestępstwa, ściganego z urzędu, — poseł może być uchwałą Sejmu albo na żądanie Marszałka Sejmu lub Ministra Sprawiedliwości oddany pod sąd Trybunału Stanu i orzeczeniem tego Trybunału pozbawiony mandatu poselskiego.
- (4) Za naruszenie praw osoby trzeciej podczas obrad Sejmu poseł może być pociągnięty do odpowiedzialności sądowej tylko za zezwoleniem Sejmu.

Art. 32.

- (1) Posłowie odpowiadają za działalność nie związaną z uczestnictwem w pracach Sejmu, narównie z innymi obywatelami.
- (2) Jednakże karne postępowanie sądowe lub administracyjne, a także postępowanie dyscyplinarne, wszczęte przeciw posłowi przed lub po uzyskaniu mandatu należy na żądanie Sejmu zawiesić do wygaśnięcia mandatu.
- (3) Przedawnienie nie biegnie w czasie zawieszenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego.

Art. 32¹.

- (1) Poseł nie może sprawować mandatu senatorskiego.
- (2) Ustawa oznaczy urzędy i stanowiska, których przyjęcie pociąga za sobą utratę mandatu poselskiego.
- (3) Posłowi nie wolno wykonywać czynności, nie dających się pogodzić ze sprawowaniem mandatu, pod skutkami określoną w ustawie.

Art. 33.

- (1) Posłowi nie wolno na swoje, ani na obce imię ani też w imieniu przedsiębiorstw, spółek lub towarzystw na zysk obliczonych, nabywać dóbr państwowych, ani uzyskiwać ich dzierżaw, podejmować się dostaw i robót rządowych, ani otrzymywać od Rządu koncesyj lub innych korzyści osobistych.
- (2) Za naruszenie powyższych zakazów poseł będzie na żądanie Marszałka Sejmu lub Prezesa Najwyższej Izby Kontroli oddany pod sąd Trybunału Stanu i orzeczeniem tego Trybunału pozbawiony mandatu poselskiego i korzyści osobistych od Rządu otrzymanych.
- (3) Marszałek Sejmu może na podstawie uchwały Komisji Regulaminowej, powziętej większością 3/5 głosów, udzielić posłowi w poszczególnym przypadku zezwolenia na wejście z rządem w stosunek prawny, jeżeli stosunek ten nie jest sprzeczny z dobrą obyczajami.

33¹.

- (1) Prezes Rady Ministrów, Ministrowie i delegowani przez nich urzędnicy mają prawo brać udział w posiedzeniach Sejmu oraz przemawiać poza kolejnością mównic.
- (2) Posłowie mogą zwracać się do Prezesa Rady Ministrów i Ministrów z interpelacjami w sprawach, dotyczących ich zakresu działania, w sposób określony regulaminem.
- (3) Prezes Rady Ministrów lub interpelowany Minister obowiązany jest udzielić odpowiedzi w ciągu czterdziestu pięciu dni albo podać powody, uzasadniające odmowę udzielenia wyjaśnień.

V. SENAT.

Art. 34.

- (1) Senat jako druga Izba Ustawodawcza, rozpatruje budżet i projekty ustaw, uchwalone przez Sejm, oraz uczestniczy w wykonywaniu kontroli nad długami Państwa.
- (2) Nadto Senat narównie z Sejmem, choć bez prawa początkowania, bierze udział w rozstrzygnięciu następujących spraw:
  - a) o wniosku, żądającym ustąpienia Rządu lub Ministra;

- b) o ustawach, zwróconych Izdom Ustawodawczym przez Prezydenta Rzeczypospolitej do ponownego rozpatrzenia;
- c) o zmianie Konstytucji;
- d) o uchylaniu zarządzeń, wprowadzających stan wyjątkowy.

Art. 35.

(1) Senat składa się z senatorów, powołanych w 1/3 przez Prezydenta Rzeczypospolitej, a w 2/3 w drodze wyborów.

(2) Kadencja Senatu rozpoczyna się i kończy jednocześnie z kadencją Sejmu.

(3) Ordynacja wyboreza do Senatu określi liczbę senatorów oraz sposób ich powoływania tudzież oznaczy kategorie osób, którym służyć będzie prawo wybierania i wybieralności.

Art. 36.

Art. 28¹, 29, 30, 30¹, 30², 30³, 30⁴, 31, 32, 32¹, 33 i 33¹ dotyczące Sejmu, stosuje się odpowiednio do Senatu.

VI. USTAWODAWSTWO.

Art. 37.

(1) Aktami ustawodawczymi są:

- a) ustawy,
- b) dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

(2) Żaden akt ustawodawczy nie może stać w sprzeczności z Konstytucją.

Art. 38.

(1) Prawo inicjatywy ustawodawczej służy Rzadowi i Sejmowi.

(2) Inicjatywa ustawodawcza w sprawach budżetu, kontyngentu rekruta i ratyfikacji umów międzynarodowych, należy wyłącznie do Rządu.

(3) Sejm nie może bez zgody Rządu uchwalić ustawy, pociągającej za sobą wydatki ze Skarbu Państwa, dla których niema pokrycia w budżecie.

Art. 38¹.

Zaciągnięcie pożyczki państwowej, zbycie lub obciążenie nieruchomości państwowego, oszacowanego na kwotę ponad 100.000 zł., nałożenie podatków lub opłat publicznych, ustanowienie cel lub monopoli, ustalenie systemu monetarnego, jak również przyjęcie gwarancji finansowej przez Skarb Państwa — może nastąpić tylko na mocy aktu ustawodawczego.

Art. 38².

(1) Umowy z innymi państwami: handlowe, celne, obciążające stałe Skarb Państwa, zawierające zobowiązanie nałożenia nowych ciężarów na obywateli albo powodujące zmianę granic Państwa — wymagają przed ratyfikacją zgody Izby Ustawodawczych, wyrażonej w ustawie.

(2) Prezydent Rzeczypospolitej w przypadkach niecierpiących zwłok może przed ratyfikacją na wniosek Rady Ministrów, wprowadzić tymczasowo w życie wszystkie lub niektóre postanowienia, zawarte w umowach handlowych lub celnych.

Art. 39.

(1) Każdy projekt ustawy przez Sejm uchwalony, będzie przekazany Senatowi do rozpatrzenia.

(2) Uchwałę Senatu, odrzucającą projekt lub wprowadzającą w nim zmiany, uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej większością 3/5 głosów.

Art. 40.

(1) Prezydent Rzeczypospolitej stwierdzi podpisem moc ustawy konstytucyjnie uchwalonej oraz zarządzi jej ogłoszenie w Dzienniku Ustaw.

(2) Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu 30 dni od otrzymania projektu ustawy zwrócić go Sejmowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia, które może nastąpić nie wcześniej niż na najbliższej sesji zwyyczajnej.

(3) Jeżeli Izby Ustawodawcze większością ustawowej liczby posłów i senatorów uchwalą ponownie projekt bez zmian, Prezydent Rzeczypospolitej, stwierdziwszy podpisem moc ustawy, zarządzi jej ogłoszenie.

Art. 41.

(1) Ustawa może upoważnić Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów w czasie i zakresie przez nią oznaczonym; upoważnieniem tem nie może być objęta zmiana Konstytucji.

(2) Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo w czasie, gdy Sejm jest rozwiązany, wydawać w razie konieczności państwowej dekrety w zakresie ustawodawstwa państwowego z wyjątkiem:

- a) zmiany Konstytucji.

- b) ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu,
- c) budżetu,
- d) nakładania podatków i ustanawiania monopoli,
- e) systemu monetarnego,
- f) zaciągania pożyczek państwowych,
- g) zbywania i obciążania nieruchomości państwowego, oszacowanego na kwotę ponad 100.000 złotych.

(3) Dekrety, oparte na przepisach artykułu niniejszego, będą wydawane na wniosek Rady Ministrów i mogą być zmieniane lub uchylane tylko aktem ustawodawczym.

Art. 42.

Dekrety, dotyczące organizacji Rządu, zwierzchnictwa Sił Zbrojnych oraz organizacji administracji rządowej, mogą być wydawane w każdym czasie, a zmieniane lub uchylane tylko przez takie dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 42¹.

(1) Dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej mają moc ustawy i będą z powołaniem się na podstawie konstytucyjną ogłaszane w Dzienniku Ustaw.

(2) Ilekroć Konstytucja lub ustawy dla unormowania poszczególnych dziedzin z zakresu ustawodawstwa wymagają ustawy, dziedzina ta może być unormowana również dekretem Prezydenta Rzeczypospolitej, wydanym w warunkach, Konstytucja oznaczonych.

VII. BUDŻET.

Art. 43.

(1) Ustawa ustala corocznie budżet Państwa.

(2) Rząd składa Sejmowi na sesji projekt budżetu nie później, niż na cztery miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego.

(3) Na rozpatrzenie budżetu pozostawia się Sejmowi 90 dni od złożenia projektu przez Rząd, Senatowi — 20 dni od upływu terminu, przepisanego dla Sejmu.

(4) Na rozpatrzenie zmian, zaproponowanych przez Senat, pozostawia się Sejmowi 10 dni od upływu terminu, przepisanego dla Senatu.

(5) Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie budżetu:

a) w brzmieniu, nadanem mu przez Izby Ustawodawcze, jeżeli Sejm i Senat w przepisanych terminach budżet rozpatrzyły,

b) w brzmieniu, nadanem mu przez Sejm, jeżeli Senat w przepisanych terminach budżetu nie rozpatrzył,

c) w brzmieniu nadanem mu przez Senat, jeżeli Sejm w przepisanych terminach budżetu lub zmian Senatu nie rozpatrzył,

d) w brzmieniu projektu rządowego, jeżeli ani Sejm, ani Senat w przepisanych terminach budżetu nie rozpatrzyły.

Art. 44.

(1) Wydatki nie zaprojektowane w budżecie, nie mogą być uchwalone, a zaprojektowane nie mogą być podwyższone bez zgody Rządu.

(2) Rząd nie może czynić wydatków bez upoważnienia ustawowego, chyba że zachodzi konieczność państwowa; w tym przypadku Rząd, na podstawie uchwały Rady Ministrów, dokona niezbędnego wydatku, przesyłając do Sejmu w terminie 7-dniowym od powzięcia uchwały projekt ustawy o przyznaniu kredytów dodatkowych. Uchwała Rady Ministrów będzie jednocześnie ogłoszona w gazecie rządowej i podana do wiadomości Najwyższej Izby Kontroli.

Art. 45.

(1) Państwo nie może pozostawać bez budżetu.

(2) Jeżeli z powodów rozwiązania Izby Ustawodawczych budżet lub przynajmniej prowizorium budżetowe do dnia, w którym rozpoczyna się nowy okres budżetowy, nie jest uchwalony, — Rząd ma prawo pobierać dochody i czynić wydatki w granicach zeszłorocznego budżetu aż do czasu uchwalenia prowizorium budżetowego lub budżetu, który Rząd złoży nowoobranemu Sejmowi na pierwszym posiedzeniu.

(3) Zasadę powyższą stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy Sejm złożony mu projekt budżetu lub prowizorium budżetowego i że wydatki, czynione przez Rząd według zeszłorocznego budżetu, nie mogą być wyższe w poszczególnych pozycjach od zaprojektowanych w budżecie odrzuconym.

VIII. SIŁY ZBROJNE.

Art. 46.

(1) Siły zbrojne stoją na straży bezpieczeństwa i praw zwierzchniczych Rzeczypospolitej.

(2) Wszyscy obywatele są obowiązani do służby wojskowej i świadczeń na rzecz obrony Państwa.

Art. 47.

(1) Prezydent Rzeczypospolitej zarządza corocznie pobór rekruta w granicach ustalonego kontyngentu.

(2) Zmiana kontyngentu wymaga aktu ustawodawczego.

Art. 48.

(1) Prezydent Rzeczypospolitej wydaje dekrety w zakresie zwierzchnictwa sił zbrojnych, a w szczególności określi dekretem organizację naczelnych władz wojskowych, oznaczając w nim sposób kontrasygnowania aktów, wydawanych przez siebie, jako Zwierznika Sił Zbrojnych.

(2) Prezydent Rzeczypospolitej postanawia o użyciu sił zbrojnych do obrony Państwa.

(3) W razie mianowania Naczelnego Wodza prawo dysponowania siłami zbrojnymi przechodzi na niego.

(4) Za akty związane z dowództwem, Naczelnym Wódz odpowiada przed Prezydentem Rzeczypospolitej, jako Zwierznikiem Sił Zbrojnych.

IX. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI.

Art. 49.

(1) Sądy wymierzają sprawiedliwość w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej.

(2) Przez wymiar sprawiedliwości sądy strzegą ładu prawnego w Państwie i kształtują poczucie prawne społeczeństwa.

(3) Sędziowie są w sprawowaniu swego urzędu sędziowskiego niezawisli.

(4) Orzeczenia sądowe nie mogą być zmieniane ani uchylane przez inne organa władzy.

(5) Sądy nie mają prawa badać ważności aktów ustawodawczych, należycie ogłoszonych.

Art. 49¹.

(1) Sędziów mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, jeżeli ustawy inaczej nie stanowią.

(2) Organizację sądów tudzież odrębne stanowisko sędziów, ich prawa i obowiązki oraz uposażenie — określa ustawy.

Art. 50.

(1) Sędzia może być złożony z urzędu, zawieszony w urzędowaniu, przeniesiony na inne miejsce lub w stan spoczynku wbrew swojej woli jedynie mocą orzeczenia sądowego i tylko w przypadkach, ustawą przewidzianych.

(2) Zasada ta nie dotyczy przypadku, gdy przeniesienie sędziego na inne miejsce urzędowania lub w stan spoczynku jest wywołane zmianą w organizacji sądów, postanowioną przez akt ustawodawczy.

Art. 50¹.

Sędzia nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego ani zatrzymany bez nakazu sądu, chyba, że został schwytany na gorącym uczynku.

Art. 51.

(1) Żadna ustawa nie może zamykać obywatelowi drogi sądowej dla dochodzenia krzywdy lub szkody.

(2) Porecza się wolność osobistą, nietykalność mieszkania i tajemnicę korespondencji.

(3) Ustawy określają warunki, w jakich może być dokonana rewizja osobista lub domowa, albo naruszona tajemnica korespondencji.

(4) Nikt nie może być pozbawiony sądu, któremu sprawa podlega, ani karany za czyn, nie zabroniony przez prawo przed jego popełnieniem, ani też zatrzymany bez nakazu sądu dłużej niż 48 godzin.

(5) Sądy wyjątkowe są dopuszczalne tylko w przypadkach, przewidzianych w ustawie.

(6) Ustawy przeprowadzają zasadę, że sprawy, w których karę orzekła władza administracyjna, będą na żądanie strony przekazane na drogę postępowania sądowego.

Art. 51¹.

(1) Prezydent Rzeczypospolitej władny jest aktem łaską darować lub złagodzić skazanemu karę, wymierzoną orzeczeniem prawomocnym, tudzież uchylić skutki skazania.

(2) Amnestja wymaga aktu ustawodawczego.

Art. 52.

- (1) Powołuje się:
- Sąd Najwyższy do spraw sądowych cywilnych i karnych,
  - Najwyższy Trybunał Administracyjny do orzekania o legalności aktów administracyjnych, oraz
  - Trybunał Kompetencyjny do rozstrzygania sporów o właściwość między sądami a innymi organami władzy.

(2) Odrębną organizację Sądów Wojskowych, ich właściwość, tok postępowania oraz prawa i obowiązki członków tych sądów określa ustawa.

Art. 53.

(1) Do orzekania w sprawach ministrów, senatorów i posłów, pociągniętych do odpowiedzialności konstytucyjnej powołuje się Trybunał Stanu, złożony z Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, jako przewodniczącego, oraz 6-ciu sędziów.

(2) Sędziów Trybunału Stanu i ich zastępców powołuje na okres trzyletni Prezydent Rzeczypospolitej z pośród sędziów sądów powszechnych, przedstawionych w liczbie podwójnej w połowie przez Sejm, a w połowie przez Senat z równomiernem uwzględnieniem kandydatów każdej z Izb Ustawodawczych.

X. ADMINISTRACJA PAŃSTWOWA.

Art. 54.

- (1) Administracja Państwa jest służbą publiczną.
- (2) Administrację państwową sprawuje:
- administracja rządowa,
  - samorząd terytorjalny,
  - samorząd gospodarczy.

Art. 55.

(1) Dla celów administracji ogólnej Państwo będzie podzielone pod względem terytorjalnym na obszary administracyjne, a mianowicie województwa, powiaty, oraz gminy miejskie i wiejskie.

(2) Podział na województwa wymaga aktu ustawodawczego.

(3) Gminy miejskie mogą w warunkach, oznaczonych ustawą tworzyć powiat lub województwo grodzkie.

Art. 56.

Organizację administracji rządowej, a w szczególności zakres działania jej organów — określi dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

Art. 57.

(1) Stosownie do podziału Państwa na obszary administracyjne powołuje się do urzędowania zadań administracji państwowej w zakresie potrzeb miejscowych samorząd wojewódzki, powiatowy i gminny.

(2) Samorzady mają prawo w zakresie ustawą oznaczonym, wydawać dla swego obszaru normy obowiązujące pod warunkiem zatwierdzenia tych norm przez powołaną do tego władzę nadzorczą.

(3) Samorzady mogą być łączone w związki dla wykonywania zadań szczególnych.

(4) Ustawa może nadać związkom osobowość publiczno-prawną.

(5) Nadzór nad działalnością samorządów sprawuje Rząd przez swoje organa lub przez organa samorządu wyższego stopnia.

Art. 58.

(1) Dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego powołuje się samorząd gospodarczy, obejmujący izby rolnicze, przemysłowo-handlowe, rzemieślnicze, pracy, wolnych zawodów oraz inne zrzeszenia publiczno-prawne.

(2) Ustawy mogą łączyć izby w związki i nadawać im osobowość publiczno-prawną.

(3) Do rozważania zagadnień dotyczących całości kształtu życia gospodarczego, opinijowania o projektach ustaw gospodarczych, tudzież harmonizowania poczynań w poszczególnych gałęziach gospodarstwa narodowego — może być ustawą powołana Naczelna Izba Gospodarcza.

(4) Nadzór nad działalnością samorządu gospodarczego sprawuje Rząd przez powołane do tego organa.

XI. KONTROLA PAŃSTWOWA.

Art. 59.

(1) Do kontroli pod względem finansowym gospodarki Państwa oraz związków publiczno-prawnych, badania zamknięć rachunków Państwa, przedstawiania Sejmowi corocznie wniosków o absolutorjum dla Rządu — powołuje się Najwyższą Izbę Kontroli, opartą na zasadzie kolegalności i niezawisłości członków jej kolegium.

(2) Najwyższa Izba Kontroli jest niezależna od Rządu.

(3) Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, a na jego wniosek i z jego kontrasygnatą mianuje i odwołuje członków jej kolegium.

(4) Prezes Najwyższej Izby Kontroli jest za sprawowanie swego urzędu odpowiedzialny według zasad, ustalonych dla odpowiedzialności ministrów.

XII. STAN ZAGROŻENIA PAŃSTWA.

Art. 60.

(1) W razie zagrożenia Państwa z zewnątrz, jak również w razie rozruchów wewnętrznych lub rozległych kłopotów o charakterze zdrady stanu, zagrażających ustrojowi lub bezpieczeństwu Państwa albo bezpieczeństwu obywateli — Rada Ministrów za zwołaniem Prezydenta Rzeczypospolitej zarządzi stan wyjątkowy na obszarze całego Państwa lub części zagrożonej.

(2) Zarządzenie takie będzie przesłane do Sejmu w ciągu siedmiu dni od ogłoszenia.

(3) Jeżeli Sejm jest rozwiązany, zarządzenie o ogłoszeniu stanu wyjątkowego będzie złożone nowoobranemu Sejmowi na pierwszym posiedzeniu.

(4) Sejm może zażądać uchylenia zarządzenia.

(5) Wniosek taki nie może być głosowany na posiedzeniu, podczas którego został zgłoszony.

(6) Jeżeli Senat wypowie się za uchwałą Sejmu, Rząd niezwłocznie uchyli zarządzenie.

(7) Ogłoszenie stanu wyjątkowego daje Rządowi prawo zawieszania na czas trwania tego stanu swobód obywatelskich oraz możliwość korzystania z uprawnień szczególnych, przewidzianych ustawą o stanie wyjątkowym.

Art. 61.

(1) W razie konieczności użycia sił zbrojnych do obrony Państwa Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi stan wojenny na obszarze całego Państwa lub jego części.

(2) Podczas trwania stanu wojennego Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo bez upoważnienia Izby Ustawodawczej wydawać dekrety w zakresie ustawodawstwa państwowego z wyjątkiem zmiany Konstytucji, przedłużyć kadencję Izby Ustawodawczej do czasu zawarcia pokoju oraz otwierać, odrażać i zamykać sesje Sejmu i Senatu w terminach, dostosowanych do potrzeb obrony Państwa, jak również powoływać do rozstrzygania spraw, wchodzących w zakres działania Izby Ustawodawczej, Sejm i Senat w zmniejszonym składzie, wyłonionym przez te Izby.

(3) W czasie trwania stanu wojennego Rząd korzysta z uprawnień, przewidzianych ustawą o stanie wyjątkowym, a nadto z uprawnień szczególnych, określonych ustawą o stanie wojennym.

XIII. ZMIANA KONSTYTUCJI.

Art. 62.

(1) Zmiana Konstytucji może być dokonana z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, Rządu lub 1/4 ustawowej liczby posłów.

(2) Wniosek postawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej, może być głosowany tylko w całości i bez zmian lub ze zmianami, na które Rząd imieniem Prezydenta Rzeczypospolitej wyrazi zgodę.

(3) Ustawa, zmieniająca Konstytucję z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej wymaga zgodnych uchwał Sejmu i Senatu powziętych zwykłą większością głosów; z inicjatywy zaś Rządu lub Sejmu — zgodnych uchwał powziętych większością ustawowej liczby posłów i senatorów.

(4) Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu 30 dni po otrzymaniu ustawy, zmieniającej Konstytucję, zwrócić ją Sejmowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia, które może nastąpić nie wcześniej, niż na następnej kadencji.

(5) Jeżeli Izby Ustawodawcze uchwałą ponownie ustawę bez zmian, Prezydent Rzeczypospolitej stwierdzi jej moc i zarządzi ogłoszenie, chyba że rozwiąże Sejm i Senat.

XIV. PRZEPISY KONCOWE.

Art. 63.

(1) Niniejsza ustawa konstytucyjna wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

(2) Jednocześnie uchyla się ustawę z dnia 17 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 267) wraz ze zmianami, wprowadzonymi ustawą z dnia 2 sierpnia 1926 r. (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 442) z wyjątkiem art. 99, 109—118 oraz 120.

(3) Ustawa konstytucyjna z dnia 15 lipca 1920 r., zawierająca statut organiczny województwa śląskiego (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) wraz ze zmianami, wprowadzonymi ustawami z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 146), z dnia 30 lipca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 69, poz. 449), z dnia 18 października 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 608) oraz z dnia 18 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 240) zachowuje swą moc z tem, że art. 44 ustawy z dnia 15 lipca 1920 r. (Dz. U. R. P. Nr. 73, poz. 497) nadaje się brzmienie:

„Zmiana niniejszej ustawy konstytucyjnej wymaga ustawy państwowej”

i że uchyla się art. 2 ustawy z dnia 8 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 146)“.

Przemówienie referenta, wicemarszałka Cara

Poseł Car, zabierając głos przy referowaniu poprawek senackich do projektu ustawy konstytucyjnej, wygłosił obszernie przemówienie, w którym scharakteryzował przebieg prac Sejmu nad reformą konstytucji, oraz omówił w ogólnych rysach uchwalone przez Senat poprawki.

Przechodząc do roli, jaką odegrała opozycja w pracach nad projektem ustawy konstytucyjnej mówca podkreślił, że opozycja do tej pory nie brała żadnego udziału w pracach konstytucyjnych, natomiast przystąpiła przy omawianiu poprawek senackich do debaty z nadzwyczajną gorliwością. Mamy w komisji 12 przedstawicieli opozycji i wszyscy zapisali się do głosu.

Dyskusja rozpadła się na dwie części zasadnicze. Lwią część wywodów była poświęcona stronie formalnej, m. in. w sprawie legalności uchwały z dnia 26.I. roku zeszłego. W komisji konstytucyjnej przeszedłem punkt po punkcie, odpowiadając na te wszystkie wywody i mam przekonanie, że swoje tezy udowodniłem. Opozycja potrąciła również o pewne strony merytoryczne. Mówca nie chce uprzedzać dzisiejszej dyskusji, jednej rzeczy jednak nie może nie powiedzieć. Wszystkie niemal kluby zgodziły się na to, że poprawki senatu są dobre. Każdemu logicznie myślącemu może się zdawać, że skoro są dobre, to należałoby za nimi głosować. Opozycja jednak z tego wysuwa wniosek, że te poprawki trzeba odrzucić. Tak samo opozycja prześcigała się w zapewnieniu, że konstytucję marcową uważa za złą. Celował w tem szczególnie pan poseł Rataj. Znowu zdawałoby się, że, jeżeli konstytucja jest zła, to trzeba ją jaknajprędzej zmienić. Tymczasem taktyka opozycji czyniła wszystko, aby tę zmianę uniemożliwić. Poseł Rataj uderzył w nutę wielkiej serdeczności a nawet nie-

mal sentymentalizmu i zaproponował, żebyśmy zaniechali uchwalenia tej konstytucji i zasiedli wspólnie do stołu do pracy nad nową konstytucją. Miałem prawo taką propozycję nazwać żartem.

Dzisiejsze nasze posiedzenie nie jest pozbawione pewnej wagi historycznej. Mamy dziś ustalić przyszłą formę organizacyjną naszego państwa. Mamy to zrobić nie na jeden dzień, ani na jeden rok, ale na lata a może nawet dziesiątki lat. Jeżeli to zrobimy dobrze otworzymy nowe możliwości dla Polski, jeżeli źle, to zahamujemy normalny rozwój państwa. Wiemy, że zły ustrój może rozstrzygać o niepodległości państwa, jak to było z Polską przedrozbiorową.

Klub BBWR podchodził do tego zagadnienia ze szczególnym skupieniem. Poświęciliśmy mu najlepszą wolę i wiedzę, jak również nie chcieliśmy zbroczyć z linii, którą wytknął nam założyciel państwa polskiego, wielki budowniczy Polski, Józef Piłsudski. (W tem miejscu rozlegają się na ławach BBWR liczne oklaski i gromkie okrzyki „niech żyje“).

Następnie pos. Car odczytał parę ustępów jednej z mów Józefa Piłsudskiego, gdzie mowa jest o tem, że pragnie on, aby wśród chaosu powojennego Polska stała się ośrodkiem kultury, w którym rządzi i obowiązuje prawo, gdzie nieuniknione starcia społeczne rozstrzyga się w myśl zasad demokratycznych zapomocą prawa ustanowionego przez wybrańców narodu. Mówca dodaje, że największy obrońca parlamentaryzmu nie zdoła w piękniejszej formie określić zadań sejmu. Te idee nie od razu przeniknęły do naszego społeczeństwa, trzeba było jeszcze wypadków majowych, aby wejść na drogę, którą wytknął Józef Piłsudski.

Zdaje się, że weszliśmy na tę drogę i sądzę, że z niej nie zejdziemy. Nasza konstytucja, którą uchwalimy dziś, ostatecznie przyczyni się w naszym rozumieniu do zbliżenia się do tych ideałów, jakie wskazał nam marszałek Piłsudski. Sądzę, że posłowie, którzy wezmą udział w uchwaleniu tej konstytucji, spełnią obowiązek wobec ojczyzny

KOLUMNNA LITERACKA

pod redakcją Józefa Maślińskiego

JERZY ZAGÓRSKI

Wiersze powstają z ognia, z w ogień rzucanych snów.
Pamięć na śmiertelnie przeznaczonych obrazów i martwych
miłości
nie jest zbawieniem.
Zapadamy w noc.
A noc to są wielkie przestrzenie.
Rosną, eoraz ich więcej, ogromne.
Puste koła walczą o barwę.
Niemia w tem kompozycji, tylko wierzę w dar twych
rąk.
He snów tyle kwiatów ci narwę.
Dziklemi kwiatami ktoś mościł
moje sny, w których spoczywa twoja moc,
moje sny, o których zapomnę.

Jeżeli żyję dotychczas i jeśli doszedłem aż tu,
jeżeli dotąd mych kroków do śladów nikt groźny nie przykuł,
to chyba gorze zawdzięczam, która zawsze wybawia mię w snach,
albo jeziorom z tamami o przezroczystych dnach,
które z wodami na jawie nie mają nie, nie wspólnego.
Pamiętasz? rok już nadechodził od czasu, kiedy daremnie
staraliśmy się napoleć siła

z pisma, w którym artykuł
brzmiał: les deslus des foux.

Od tej drapieżnej pory
zdarło uroki z oczu (nie toba wiatr wiedzy bucał),
z aniołem pokory
szedłem doliną pełną wieczoru, kwiatów i łak.
Tak było.
Ciemniej, co roku ciemniej,
i coraz dalej płyniemy od przezroczystych brzegów,
i coraz trudniej o górę — ojczyznę łaski.

Płyniesz przezemnie jak strumień, we śnie za tobą klucze,
i nie są mi niepokojem na twoich biodrach opaski.

Stopy me łąkę i kwiaty i wieczór, twój wieczór połamiał
a oszezep dalekobiegnący wystrzelił z napiętych ramion.
Dotychczas pada pod słońce, przez palec jak strumień przecieka
wszystko, co miałem, Kochając: nad jeziorami zorza,
mlasta, puszyste trawy i strątowne łoża,
i słońce nad chmurą w górach, i gwiazdy nocą na rzekach.

Literatura leniwa jako skutek popytu

Antoni Słonimski w ostatniej „Kronice tygodniowej” napisał szereg słusznych uwag o młodej literaturze. Pisarz, który miał już okazję naurążyć Czuchnowskiemu za dziwactwa, a z drugiej strony — odwagę (chyba tak...) nazwać miernym poetą ostentacyjnie przez najbliższych przyjaciel wienzonego Bąka, tak kończy swoje — nie bez racji cierpkie — rozmyślenia:

„Druga ostateczność, w którą popada młoda poezja, to zupełne oderwanie się od rzeczywistości, dresczyk mistyczny, rozbyczone pogaństwo, z kosmicznym hukiem w każdej strofie, lub zwykły zapaszek zakrytych. W obu tych (mystycznym i społecznikującym — przypisek mój) rodzajach literackich jest podobieństwo polegające na wyrzuceniu się badawczości, na zwolnieniu od obowiązku myśli samodzielnej. Wiara jest jak wojsko. Rozkaz daje błogie poczucie zrzucając się z siebie odpowiedzialności. Kolektyw, oddany pod rozkazy doktryny, jest dość błogiem schronieniem dla ludzi leniwych. Dlatego właśnie „szara proza”, opiewająca życie „szarego człowieka”, i czerwona poezja awangardy jest literaturą leniwą”.

— Mówi się: „nie miałem czasu napisać krótko, więc napisałem całą kobylę”. Paradoxs ten wytłumaczyć łatwo: — nie miałem czasu przemyśleć porządnie, myślałem bylejak, leniwo. Wspaniała epoka, w której żyjemy, epoka zasadniczych przemian w szybkim tempie, czyni rolę pisarza „nieleniwego”, myślącego niezmiernie trudną. A tu — nie zagłębiając się już w sprawy kuchni intelektualnej — tyle pokus do łatwizny! — Obozy, obozy! Literackie, ideowe bywają gorsze od koncentracyjnych. Jakże nie być epigonem kiedy mistrzowie chętnie przywołują? Jakże za — taką, czy inną — panią matką nie odmawiać leniwego pacierza, jeśli za to dostanie się czuły uśmiech i papu? — Pisma! Dużo, „mnóstwo zabardzo” pism. Cenię Pawlikowską, cenię Broniewskiego, ale cóż to za wierszyki drukują oni w tym samym n-rze „Wiad. Lit.”? — Bo gdy nadarza się okazja, to nie pomoże nie perswazja... A oto znów Skamander redivivus. Rozumiem — stara gwardja rusza. Bravo! Proszę bardzo, zobaczmy w jakiej formie. Czy aby tylko nie przybędzie jeszcze jedna dla niewinnych dotąd Pułtyfara... Mnie się zdaje, że i w literaturze istnieje problem... czwartej brygady, że i w obozach literackich powinno być po jednym przynajmniej Walerym Sławku z jego „dwadzieścia groszy w zęty” i tam dalej.

Od awangardy polskiej (wszystko jedno, czerwonej, czy nie czerwonej — kolorami sztuki nie mierzymy) można i trzeba wymagać wiele. Ale jeśli tak pójdzi jak dotąd, to awangarda, jako grupa przestanie istnieć.

Była w Polsce, pracowała. — Być może za chłystnęła się nowatorstwem, może wywalala drzwi otwarte, ale miała ambicję oryginalności, miała bezinteresowny stosunek do sztuki. Dziś wielu stamtąd odpadło i poszło obcinać kupony — trudno: nie samym chlebem człowiek żyje, ale i chlebem. Pozostali pracują i osiągną coraz więcej. Tych przecież nie honoruje się, nie popiera się, nie dyskutuje się z nimi nawet. Jeśli się na nich wogóle patrzy, to jak pesymista na ser — żeby zobaczyć dziury. j. maśliński.

25-lecie twórczości Józefa Opatoszu

Józef Opatoszu, jeden z czołowych współczesnych pisarzy żydowskich, znany również czytelnikom polskim z dwóch powieści w przekładzie („W lasach polskich” i „Rok 1863”) oraz z wydanego niedawno, słabego zresztą tłumaczenia tomu nowel („Dzień w Regensburgu”), obchodzi teraz 25-lecie swej twórczości literackiej.

Opatoszu pozostał, mimo stałego swego pobytu w Ameryce, dołączył do fali emigracyjnej 1907 roku, pisarzem polsko-żydowskim. Mimo tytułowego pobytu w Ameryce, pomimo, że właśnie tam po raz pierwszy wystąpił z debiutem literackim (nowelą p. t. „Po tamtej stronie nie mostu”), pomimo, że rzeczywistość amerykańska wycisnęła na nim swe charakterystyczne piętno („Z nowojorskiego Ghett’a”, „Tancerka” i t. d.), nie zerwał uczuciowo z glebą, która go wydała. Najlepsze jego utwory są tematycznie i charakterologicznie związane z dawną czy współczesną rzeczywistością polską, w której tkwi bardzo głęboko, jak żaden może inny pisarz żydowski na emigracji. Nawet te jego utwory, które ze względu na swoją tematykę socjalną winny za swe tło mieć Amerykę z jej stosunkami pracy, żywo przypominają właśnie nasz kraj i jego pracę. Także i na psychikę postaci składają się przeżycia, chęć i sfera marzeń chłopnika, wyrobniaka czy pracownika małego warsztatu prowincjonalnego miasteczka polskiego.

Tło polskie i postacie Żydów, polskich, miasteczka z jego różnorodnymi typami, przyroda polska, to klimat, w którym Opatoszu najswobodniej się czuje, który stara się pojąć i zro-

zumieć i który świetnie swą intuicją artystyczną przeniknął („Romans koniokrada”). Jest to zresztą świat, z którego współczesna literatura żydowska czerpie niejednokrotnie, żeby wspomnieć Asza i Bergelsona, dwa na wielką miarę, obok Opatoszu, zakrojone talenty epiczne. To umiłowanie ziemi ojczystej, nakazuje mu ciągły powrót do tematów polskich, do polskiej przyrody, nawet historiozofji — w świetnie napisanych powieściach historycznych „W lasach polskich” i w „Roku 1863”, symbolizujących zbratanie narodów, hasła „za naszą i waszą!” i mesjaniczną wiarę w równość i braterstwo narodów.

Opatoszu jest w swej twórczości bardzo wielostronny. Interesują go nie tylko przeżycia psychiczne jednostki, ale także masa, wzajemne stosunki klasowe w społeczeństwie, konflikty

socjalne i polityczne. W podejściu do tych zagadnień cechuje go postawa humanitarna.

Opatoszu jest pisarzem płodnym. Prócz większych powieści napisał szereg drobnych utworów. Bardzo wiele z nich nosi charakter szkiców, planów, zapowiedzi. Ma się ciągle wrażenie, że autor do nich jeszcze powróci. Są one wyrazem żywości i ruchliwości twórczej pisarza, który w ciągłym chwyłaniu twórczej w niecierpliwem poszukiwaniu, nie ma jak gdyby czasu dłużej zatrzymać się na jednym motywie i narzuca tymczasem tylko kontury, ramy. I jak w większych całościach, tak i w tych skrótach wypowiada się bogata i żywiołowa indywidualność pisarza, który bardzo wielki wpływ dziś wywiera na prozę żydowską.

Dr. W. Mermelstein.

Pretensje do literatury

1. Ile czasu poświęca Pan(i) lekturze? Jakiego typu? (Poezja, powieść, literatura biograficzna, podróżnicza, popularno - naukowa, reportaże, beletrystyka, rozrywkowa i t. d.)

2. Czy zna Pan(i) współczesną polską poezję, powieść? Jak Pan(i) ocenia ją na tle literatury okresów poprzednich, oraz współczesnej literatury zagranicznej? (Szczególnie chodzi o zestawienie: a) poezja — dawna, a współczesna, oraz b) powieść — polska, a tłumaczona).

3. Czy i o ile współczesna literatura polska jest „związana z życiem”? Jakich wymagań stawia Pan(i) współczesnej a) poezji, b) powieści? Jakich wymagań literaturą nie zaspakaja? Co w niej zraża najbardziej?

4. Jakiego gatunku literackiego (patrz p. 1) rozwój uważa Pan(i) za pożądaný? Za obojętny? Moze za szkodliwy?

5. Czego Pan(i) wymaga od krytyki literackiej? Coby Pan(i) chciał(a) czytać w czasopiśmie literackim?

(Odpowiedzi na ankietę kierować do „Kurjera”, dla redaktora „Kol. Lit.”. Wobec wrażliwego napływu będziemy je drukować już w następnym numerze).

Tradycje wolterjańskie

Jeżeli dzień dzisiejszy, przedstawiony jako ostatni człon serji dni poprzednich, nie zadawalnia nas, możemy go jeszcze starać się przedstawić jako pierwszy człon serji dni następujących. Być może wszelkie śmiałe planowanie i podglądanie przyszłości zawiera w sobie czynnik niezadowolenia z dnia dzisiejszego w porównaniu z dniem wczorajszym i chęć nadania teraźniejszości jakiegoś sensu zaczerpniętego z domniemanej przyszłości albo raczej naszych marzeń o lepszym jutrze.

Patrząc np. na obóz koncentracyjny z punktu widzenia drogi, którą doszliśmy do tego zjawiska, oceniamy go jako porażkę, jako krok wstecz, jako skutek pierwszej formy formuły Lukiana i Apuljusza, przerabiającej człowieka w osła, którego dopiero trzeba będzie spowrotem zmienić w człowieka. Jeżeli jednak ten sam obóz koncentracyjny będzie nam przedstawiony np. jako początkowa forma rządu lub, bardziej skromnie, jako niezbedna ofiara na rzecz przebudowy społecznej mającej przynieść później dobroczynne skutki, wówczas najczęściej sądzę wypadła bardziej optymistycznie, i same nawet przykre wrażenie bezpośrednio zostają znacznie złagodzone.

Takie przedstawienie rzeczy wymaga jednak wprowadzenia dość znacznej liczby czynników nie zwierających się w naszym doświadczeniu, inaczej mówiąc wymaga przyjęcia artykułów wiary zdolnej oprzeć się wszelkim rozumowaniom. Musimy sobie jasno zdać sprawę, że atmosfera wielkiej przebudowy cała jest przesycona wiarą, wiarą naiwną i tysiące fetyszów i formułek magicznych mających zapewnić nam powodzenie. Jakoż istotnie podjęcie gigantycznego dzieła przebudowy świata, mając w ręku recepty znachorów i proroków, wymaga niezwyklej siły wiary i entuzjazmu. *Dieu n'a demande pas tant*, jak mówią

Francuzi. Przed wojną już William James, Max Weber i inni usiłowali rehabilitować wiarę jako użyteczny czynnik życia praktycznego. Kto ma zdolność do wiary i entuzjazmu, niech mu dziś służy!

Pozostaje jednak zagadnienie wszystkich tych, którzy nie mają naturalnej zdolności do wiary i entuzjazmu i którzy nie przywykli kierować się niemi w swych rozumowaniach. Ich rola w okresie wielkiej przebudowy przypomina nieco rolę Diogenesa podczas oblężenia Koryntu. Widząc dokoła siebie obywateli umacniających mury i przygotowujących materiał wojenny, wielki cynik z Synopu zaczął żwawo toczyć tam i nazad swą beczkę, aby pośród tylu trudów wojennych nie pozostał bezczynnym. Przeciw wszystkim tym sceptykom i absentystom zwrócił się przedej lub później gniew powszechny. To oni zatrują czyste krynice entuzjazmu, oni są tymi graczami na zniżkę, których obawiał się już Napoleon, i którzy obracali wniwecz piękne plany wszystkich proroków finansowych.

Zagadnienie to nie jest tylko teoretyczne, jeżeli weźmiemy pod uwagę wielkie tradycje racjonalistyczne i sceptyczne zawarte w historii nauki i literatury od Lukiana do Woltera i Anatola France'a.

Tradycje te odżyły w literaturze pięknej paru ostatnich lat. Uwagę zwraca przedewszystkiem ich nowa forma, postawa. Anatol France i essayiści angielscy przyzwyczaili nas do sceptycyzmu różowego, pełnego pogody i uśmiechów. Dzięki tej okoliczności pierwiastki bohaterskie sceptycyzmu przez dłuższy czas uchodziły naszej uwadze, aż do ukazania się *Podróż w głąb nocy* Célina, w której przenikliwi krytycy odrzucił tradycje wolterjańskie.

Spróbujmy więc przez chwilę zastanowić się nad pierwiastkiem bohaterskim u Woltera. I on również znał młot o wielkiej przebudowie, której skutki, w krótkim czasie po jego śmierci, miały obrócić w gruzy cały świat XVIII wieku. I on znał i patro-

nował budowie nowych państw, podobnych od wierzchu do Złotego Wieku i od spodu do obozu koncentracyjnego. Dlatego świadectwo jego posiada niejaką aktualność.

Historja Candida jest próbą akceptowania, zmierzania się z całym nonsensem i chaosem życia, bez żadnej wiary, bez żadnego pocieszenia. W końcu opowieści ciemność wzrasta jak w głąbi nocy Célina. Sama nawet piękna Kunegunda, której Cand de szukał przez całą książkę, jest tak zmieniona, że wreszcie bohater Woltera nie wie, czy bierze za żonę tę samą osobę.

Ten sam rodzaj heroizmu znajdujemy w powieści Célina. Jego dwaj bohaterowie, żyjący bez żadnej wiary i nadziei, lada chwila, zdaje się, wypowiadają się i nawrócą — a, przyjmują pocieszenie płynące z religii lub wiary społecznej. Lecz nie, obaj podnoszą się ze swych upadków i podejmują nanowo ciężar życia nie prowadzącego w żadnym kierunku.

Podobną, jakkolwiek pogodniejszą znacznie, podróż odbył *Juan w Ameryce* Linklatera.

Do tejsz grupy autorów, bardzo różnych zresztą talentem i zasięgiem myśli, należy także Andre Malraux, młody pisarz francuski, którego powieści zasługują na osobne omówienie.

Ogromny rozgłos tych powieści zdaje się ukazywać, że ich pierwiastek heroiczny został zrozumiany, że honor przeżycia bez zawieszania na piersi orderów i amuletów istnieje jeszcze i stawia opór mistycyzmowi wielkiej przebudowy.

To przestrojenie się starego sceptycyzmu na ton bohaterski jest zrozumiałym skutkiem naszej atmosfery przebudowy i przeprowadzki. Jeżeli Wielka Przebudowa okaże się Wielkim Chaosem, tylko najbardziej odważni będą mogli spojrzeć mu w oczy, rzucić w jego ołchła. Zmierzenie się z nim, wytrzymanie jego wzroku bazylijska, będzie wymagać odrodzenia cnót heroicznych w innej wersji, bliższej greckiego oryginału i wywodzącej się ze sceptyków starożytnych. Jerzy Siemkowski.

KURJER SPORTOWY.

Niedzielne imprezy sportowe

Program niedzielnych imprez sportowych jest następujący:

Warszawa:
W lokalu PZTW doroczny sejmik wioślarski.
Na boisku Polonii mecz Polonia-Pogoń (Katowice).
Na boisku Warszawianki mecz Warszawianka-Marymont.
Na boisku Legji Legja-Skoda.
Na boisku Skry mecz Skra-AZS.
W gmachu YMCA trójmecz koszykówki AZS-YMCA-Wawel.
Na pływalni AZS międzyklubowe zawody pływackie.

Na prowincji:
W Łodzi otwarcie sezonu lekkoatletycznego i finały indywidualnych mistrzostw bokserskich.
W Krakowie finały indywidualnych mistrzostw bokserskich okręgu i mecze piłkarskie Barbarnia-Wiśła i Cracovia-Dom (Katowice).

W Katowicach zawody gimnastyczne Warszawa-Słask i propagandowe biegi naprzelaj.
We Lwowie mecz piłkarski Chorzów-Pogoń.
W Poznaniu lekkoatletyczne mistrzostwa pań w hali.
W Bydgoszczy mecz bokserski Gniezno-Bydgoszcz.
W Zakopanem drużynowy bieg narciarski w kombinacji alpejskiej.

Zagranicą:
W Zabru mecz piłkarski pomiędzy Śląskiem polskim a Śląskiem niemieckim.
W Wiedniu mecz piłkarski o puchar środkowej Europy pomiędzy Włochami a Austrią.

Dwa nowe zwycięstwa Estończyków

Odbył się w Warszawie w gmachu IMCA międzynarodowy turniej gier sportowych, z udziałem drużyny estońskiej ASK Tartu.

Grypa, przeziębienie i katar

Największe ich nasilenie podczas ostrych zmian pogody

Potwierdza się w zupełności teza naszych pradziadków, że grypa, przeziębienie, katar i t.p. pochodzą w większości wypadków z zimna i wilgoci przy raptownej zmianie pogody.
Nasutek tego występują zmiany w błonach śluzowych, które stają się bardziej przepuszczalne dla bakteryj-drobnoustrojów.
Nie należy również zapominać o tem, że wymienione dolegliwości są udzielające i można ich nabawić się

również, nie będąc przeziębionym, a obcując, lub stykając się z osobami zakatarzonymi, kaszlącymi i przeziębionymi.

W czasach dzisiejszych jesteśmy w lepszej sytuacji, niż dawniej, gdyż posiadamy wiele wypróbowanych i skutecznych środków stosowanych przy grypie i przeziębieniu. Jednym z nich są tabletki Togał, które nabyć można w każdej aptece.

Teatr muzyczny „LUTNIA“
Występy Janiny Kulczyckiej
Dziś
„SZTYGAR“

Pełna tabela wygranych

w 2-m dniu ciągnięcia 2 klasy 32-ej Państw. Loterii Klasowej

I i II-gie ciągnięcie GŁÓWNE WYGRANE

Table with lottery numbers for the first and second draws, including prize amounts like 50,000 and 5,000.

Table titled 'Wygrane po Zł. 150.—' listing various winning numbers and their corresponding prize amounts.

Table titled 'Wygrane po Zł. 50.—' listing various winning numbers and their corresponding prize amounts.

Table titled 'Wygrane po Zł. 50.—' listing various winning numbers and their corresponding prize amounts.

Table titled 'Wygrane po Zł. 50.—' listing various winning numbers and their corresponding prize amounts.

Table titled 'Wygrane po Zł. 50.—' listing various winning numbers and their corresponding prize amounts.

Table titled 'III-cie ciągnięcie Wygrane po Zł. 150.—' listing winning numbers and prize amounts for the third draw.

Wygrane po Zł. 150.—

Table listing winning numbers for the 150 Zł prize category.

Wygrane po Zł. 50.—

Table listing winning numbers for the 50 Zł prize category.

Wygrane po Zł. 50.—

Table listing winning numbers for the 50 Zł prize category.

IV-te ciągnięcie GŁÓWNE WYGRANE

Table listing winning numbers for the fourth draw, including prize amounts like 10,000 and 5,000.

DOKTOR ZYGMUNT KUDREWICZ
Chor. wenerycz., syfilis, skórne i moczopłciowe
Zamkowa 15, tel. 1960
Przyjm. od 8-1 i 3-8

DOKTOR J. PIOTROWICZ-JURCZENKOWA
Ordynator Szpit. Sawicz
Choroby skórne, weneryczne i kobiece
Wileńska 34, tel. 1866
Przyjm. od g. 5-7 w.

DOKTOR Bernstejn
Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe
Mickiewicza 28, m. 5
Przyjm. od 9-1 i 4-8

DOKTOR Kenigsberg
Choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe
Mickiewicza 4, tel. 10-90
Przyjm. od 9-12 i 4-8

DOKTOR Blumowicz
Choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe
Wielka 21, tel. 9-21
Przyjm. od 9-1 i 3-8

DOKTOR M. Zaurman
choroby weneryczne, skórne i moczopłciowe
Szopena 3, tel. 20-70
Przyjm. od 12-2 i 4-8

LEK. - DENTYSTA A. MINKIER
Dynańska 4 róg Nowogrodzkiej 88. Przyjm. od 9-2 i 4-7, Choroby jamy ust., zębów, sztucznych, mostki i koronki. Dla kolejarzy zniżka.

AKUSZERKA Maria Laknerowa
Przyjmuje od 9-7 w. ul. J. Jasłowskiego 5-25, róg Orlanej (obok Sądu)

AKUSZERKA M. Brzezina
przyjmuje bez przerwy przeprowadziła się Zwierzyniec, T. Zana, na lewo Gedyminowska, ul. Grodzka 27

AKUSZERKA Śmiałowska
przeprowadziła się na ul. Wielką 10-6 tamże gabinet kosmet. usuwa zmarszczki, brodawki, kurczaki i wagi

AKUSZERKA M. Brynkiewicz-Skielonkowska
przeprowadziła się na ul. Mickiewicza d. 44 m. 22.

Maszynistka POSZUKUJE POSADY
jak również może być zaangażowana do biura neterminową pracę, wykonując różne prace w domu po b. niskich cenach. Łaskawe oferty do adrm. „Kurjera Wileńskiego“ pod „Maszynistka“

5 FLEURS

WONNY PYŁ PIĘCIU WYBRANYCH KWIATÓW

składa się na doskonały puder roślinny 5 Fleurs. Forvil. Mięki, dobrze przylega, nie szkodzi cerze, nadając jej świeżość i wdzięk młodości, a przeto posiada subtelny, naturalny i trwały zapach kwiatów

Poudre FORVIL

Zmiana na stanowisku dyrektora Wileńskiej Izby Skarbowej

Dowiadujemy się, że na stanowisku dyrektora Wil. Izby Skarbowej wkrótce ma nastąpić zmiana. Dotychczasowy dyrektor p. Nawrocki przechodzi do Warszawy na jedno ze stanowisk w Ministerstwie.

Podług uzyskanych przez nas informacji, dyrektorem Izby Skarbowej w Wilnie ma zostać dotychczasowy dyrektor Izby Skarbowej w Nowogrodku, p. Weyna.

Wczoraj zakończył obrady dwudniowy zjazd naczelników urzędów skarbowych.

Wczoraj zakończył obrady dwudniowy zjazd naczelników urzędów skarbowych z terenu okręgu wileńskiego. Obradom przewodniczył dyrektor wileńskiej Izby Skarbowej p. Nawrocki, udzielając naczelnikom urzędów szereg instrukcyj w kwestiach podatkowych.

Nowe zamówienia angielskie dla rzemieślników wileńskich.

Ostatnio importerzy angielscy nadesłali do Wilna większe zamówienia na przyrządy szrotkarskie. Miejscowi rzemieślnicy chcąc wywiązać się z tych zamówień zmuszeni są zmechanizować swe warsztaty. W związku z tem zamówiono szereg maszyn, które w najbliższym czasie mają przybyć do Wilna.

Zjazd Przewodniczących Powiatowych Urzędów Rozjemczych

21 marca odbył się w Wilnie w Dużej Sali Konferencyjnej Urzędu Wojewódzkiego zjazd przewodniczących i sekretarzy powiatowych Urzędów Rozjemczych z terenu wojew. wileńskiego.

W jeździe wzięli również udział kierownicy powiatowych biur do spraw finansowo-rolnych.

Na porządku obrad znalazły się następujące sprawy:

- 1) Interpretacja dekretów oddłużeniowych — ref. p. Józef Trzeciak.
  - 2) Organizacja pracy w kancelarii Urzędu Wojewódzkiego — ref. p. Józef Świeciński.
  - 3) Dyskusja.
  - 4) Sprawozdanie z działalności urzędów rozjemczych za okres od ich powstania do chwili wejścia w życie nowych dekretów — ref. p. inż. St. Radecki — Mikulicz
  - 5) Wytłumaczenie pracy urzędów rozjemczych na przyszłość — ref. p. Józef Trzeciak.
- Celem Zjazdu było skoordynowanie i ujednoczenie pracy urzędów rozjemczych, będących jednym z członków ogólnego systemu państwa w celu powołanego do zwalczania skutków kryzysu światowego i do przystosowania dawnych ciężarów obciążających warsztaty rolne do obecnych warunków ekonomicznych.
- Na Zjazd przybył z Warszawy inspektor centralnego Biura do spraw finansowo-rolnych p. inż. Stanisław Laskowski, który zajął się zjazdem z temiami przyjętymi przez centralne Biuro do mającej się ukazać ogólnej instrukcji normującej stosowanie ustaw przez urzędy rozjemcze.

Żołnierze Armji Rezerwowej

Jak ongi krwią i ofiarnością najlepszych synów Narodu została wywalczona Niepodległość Ojczyzny i szablą wyrąbane granice Rzeczypospolitej Polskiej, tak teraz wysiłkiem i zdecydowaną wolą najlepszych przedstawicieli Narodu zostały wypracowane nowe podwaliny pod ugruntowanie tej Niepodległości i zdobycie moce państwowego stanowiska naszej Ojczyzny.

W dniu wczorajszym Sejm Rzeczypospolitej, olbrzymią większością głosów, uchwalił nową KONSTITUCYJĘ PAŃSTWA POLSKIEGO, która po długich latach politycznej i moralnej uiewoli, daje podstawy do lepszej przyszłości Narodu i poległ Państwa.

KOLEDZY! W dniu dzisiejszym nikogo z Was, prawdziwych synów Ojczyzny, nie powinno zabraknąć; w karnych szeregach wszyscy wy

stąpić winniśmy na ulicę, w celu zmanifestowania naszych uczuć radości i dumy.

Niech żyje Najjaśniejsza Rzeczpospolita Polska!

Niech żyje Wódz Narodu, Marszałek Piłsudski!

Niech żyje Nowa Konstytucja!

Federacja Polskich Związków Obrońców Ojczyzny wzywa wszystkich do stawienia się w dniu dzisiejszym, o godzinie 11, na dziękczynne nabożeństwo w kościele św. Jana.

Prezydium Zarządu Wojewódzkiego Federacji Polskich Zw. Obrońców Ojczyzny w Wilnie.

Sekretarz: P. GULEWICZ, por. rez.

Wiceprezes: E. KOZŁOWSKI, mjr. rez. Wilno, dn. 24 marca 1935 r.

KRONIKA

Dziś: Marka i Lymeteusza
Jutro: Zwiastowanie N. M. P.
Wschód słońca — godz. 5 m. 16
Zachód słońca — godz. 5 m. 36

Spostrzeżenia Zakładu Meteorologii U. S. B. w Wilnie z dnia 23/III — 1935 roku.

Ciśnienie 757
Temp. średnia +8
Temp. najw. +14
Temp. najn. +3
Opad —
Wiatr połudn.
Tend. bar.: spadek
Uwagi: chmurno

— **Przepowiednia pogody według P. J. M.:** Pogoda o zachmurzeniu zmieniem z możliwością przelotnych deszczów. Lekkie ochłodzenie. Umiarkowane i porywiste wiatry z zachodu.

OSOBISTA

— **Dyr. Okręgu Poczty i Tel. w Wilnie:** inż. Mieczysław Nowicki w dniu 22 marca rb. wyjechał w sprawach służbowych.

MIĘSKA

— **Magistrat porządkuje ogrody miejskie.** Magistrat wczoraj przystąpił do uporządkowania ogrodów i parków miejskich. M. in. roboty rozpoczęto w ogrodzie Bernardyńskim i Cieleńskim.

Zatrudniono kilkudziesięciu bezrobotnych.

ZEBRANIA I ODCZYTY

— **Koncert odczyt w Ognisku kolejowym K. P. W.** Dziś w niedzielę dnia 24 bm. o godzinie 6 wiecz. odbędzie się w Ognisku Kolejowym koncert odczyt poświęcony twórczości M. Karłowicza.

Odczyt wygłosi prof. Konstanty Galkowski. Wykonawcy: prof. K. Galkowski (melodeklamacja), p. W. Cumft (fortepian), p. L. Bantle (śpiew), p. J. Rewkowski (śpiew), p. R. Kaplińska (skrzypce) i p. D. Pawłow (wiolonczela).

Wstęp bezpłatny.

— **IX. Posiedzenie Naukowe Wil. T-wa Lekarskiego** wspólnie z Wil. Kolem T-wa Intern. Polskich odbędzie się dn. 25 marca rb. o godz. 20 (Zamkowa 24) z następującym porządkiem dziennym:

1. Dr. W. Łobza: Kila żółdka. 2. Dr. Z. Golczyński: Spostrzeżenia nad działaniem novuritu na podstawie materiału Kliniki Wewnętrznej.

— **Obchód ku czci Marszałka.** Dziś w niedzielę o godz. 12 odbędzie się w świetlicy reprezentacyjnej Zw. Strzeleckiego przy ulicy św. Anny Nr. 2 obchód ku czci I Marszałka Polski. Na obchód złożą się przemówienia p. p. Zerebeckiego i Wójcickiego, śpiewy p. p. Hendrychówny i Ludwiga, oraz deklamacje art. dram. Teatru na Pohulance. Inscenizacja pieśni legjonowych w wyk. zespołu Strzelców czynnych oraz wstepy orkiestry i chóru I Oddziału im. gen. Żeligowskiego. Wstęp bezpłatny.

ROZNE

— **41 dni w Ameryce** z kompletnym utrzymaniem za 1975 zł. Jugosławia 7—30 IV. — 595 zł. Zapisy „Orbis”, Mickiewicza 20. Tel. 883.

— **Ostre ćwiczenia.** W dniach 25 i 26 b. m. w rejonie miejscowości Pilimele i cegielnia na przedmieściu Wilna jeden z pułków wileńskich przeprowadzi ostre ćwiczenia minerskie. Ze względu na bezpieczeństwo osobiste dla ludności cywilnej na tereny objęte ćwiczeniami wstęp wzbroniony.

— **Dom rekolekcyjny w Kalwarii Wileńskiej** urządzi 3 rekolekcje zamknięte pod kierunkiem ks. kan. Stanisława Miłkowskiego dla Pań z inteligencji, w dniach 16—20 kwietnia.

Początek 16 godz. 20. O kartę przyjęcia zwracać się piśmiennie do Dyrekcji domu rekol. Opłata za cały pobyt 10 zł

— **Sukces wileńskich muzyków** Wileńscy ze spół braci Szabsaj koncertuje obecnie w Gdyni w najwytworniejszym lokalu „Hotel Morski” ciesząc się ogromnym powodzeniem u publiczności nadmorskiej.

Zespołowi temu przybyła pierwszorzędna siła pomocnicza w osobie p. Zygmunta Wałmberga, który swoją grą i humorem zachwyca słuchaczy.

— **Za handel w godzinach zakazanych.** W wyniku podjętej akcji władz administracyjnych zmierzającej do zlikwidowania rozpanoszonego w Wilnie handlu w godzinach zakazanych Starostwo Grodzkie ukarało wczoraj wysokimi grzywnami z zamianą na areszt Chanę Górwicz, właścicielkę sodowiarni przy ulicy Wielkiej 25, Matuś Kodesza, właściciela piwiarni przy ulicy Jagiellońskiej 1 i Jana Pietkiewicza, właściciela wędliniarni przy ulicy Mickiewicza 23.

Jak wiadomo akcję tę podjęło Starostwo na prośbę stowarzyszeń kupieckich.

Teatr i muzyka

TEATR MIEJSKI POHULANKA.

— **Popołudniówka.** — Dziś, w niedzielę dn. 24 bm. o godz. 4 ujrzymy na przedstawieniu po południowym, barwną sztukę współczesną węgierskiego autora Bus-Feketego p. t. „To więcej niż miłość” w wykonaniu doskonałego zgranego zespołu, z H. Skrzydłowską, E. Ściborową, A. Łodzińskim, J. Boneckim i W. Neubeltem w rolach głównych.

Ceny propagandowe.

— **Wieczorem o godz. 8** — „Moralność pani Dulskiej” — doskonała komedia Gabrieli Zapolskiej, która ze względu na wielce interesującą treść, przepiękne dekoracje i świetne wykonanie całego zespołu z p. I. Jasińską — Detkowską w roli głównej (Dulska) — cieszy się coraz większym powodzeniem. Reżyser — Jan Bonecki.

— **Jutro, w poniedziałek** dnia 25 marca o godz. 8 w. „To więcej niż miłość”.

— **Najbliższa premiera na Pohulance.** W najbliższy piątek dnia 29 marca odbędzie się premiera misterjum religijnego „Gołgota”, które w roku ubiegłym poruszyło tłumy publiczności katolickiej

TEATR MUZYCZNY „LUTNIA”.

— **„SZTYGAR”.** Dziś o godz. 8,15 w. ukaże się po raz 3 ogólnie lubiana, melodyjna op. Zelera „Sztymar”, która odniosła sukces artystyczny i cieszy się wielkim powodzeniem. W rolach głównych J. Kulczycka i K. Dembowski w otoczeniu: Halmirskiej, Domosławskiego, Detkowskiego, Szezwiańskiego, Tatrzańkiego i in. Akt II urozmaicają efektowne tańce z udziałem M. Martówny i J. Ciesielskiego. Zniżki ważne.

— **„CHICAGO” — dzisiejsza popołud. w „Lutni”.** Dziś o godzinie 4 popoł. ujrzymy po cenie zniżonych wspaniałą op. Kalmána „Chicag” z występowaniem J. Kulczyckiej w roli księżniczki Chicago.

— **„Wiktorja i jej huzar” po cenach propagandowych.** Jutrzejšie widowisko z cyklu propagandowych wypełni świetna op. Abrahama „Wiktorja i jej huzar”. Udział bierze cały zespół z J. Kulczycką na czele.

Zjazd harcerski

W dniu kwietnia b. r. odbędzie się w Wilnie w sali Śniadeckich U. S. B. zjazd Oddziału Wil. Związku Harcerstwa Polskiego z następującym porządkiem dziennym: godz. 9 — Msza św. w kościele św. Michała, godz. 10 — otwarcie zjazdu w 1-ym terminie, godz. 10,30 — otwarcie zjazdu w 2-im terminie: zagajenie, wybór prezydium, przemówienia powitalne, odczytanie protokołu poprzedniego zjazdu, referat: Złot w Spale, sprawozdania, dyskusja, udzielenie absolutorjum, wybory i wnioski.

WYTWORNIA ARMATURY I GALANTERJI KAPIELOWEJ

DEPNORD

ul. Czerska 23
tel. 909-84

TEATR NA POHULANCE

Dziś o g. 4-ej po cenach propagand. To więcej niż miłość o g. 8-ej w. Moralność Pani Dulskiej

RADJO WILNO

NIEDZIELA, dn. 24 marca 1935 r.

9.00: Czas i pieśń. 9.06: Gimnastyka. 9.20: Muzyka. 9.45: Dziennik poranny. 9.55: Program dzienny. 10.00: Transmisja nabożeństwa z Krakowa. 11.57: Czas. 12.00: Hejnał. 12.03: Kjm. met. 12.05: O niektórych chorobach ziemniaków i warzyw — odczyt. 12.15: Poranek muzyczny z Filii. Warsz. 13.00: (w przerwie) Fragm. słuchow. z „Marcholta”, Jana Kasprowicza. 14.00: Godzina życzeń (płyty). 15.00: Audycja dla wszystkich „Człowiek i książka”. 15.45: Z wiosną nadzieje rosną — pogad. 16.00: Koncert solistów. 16.40: Recytacje prozy. 17.00: Muzyka (płyty). 17.40: O Sylwku i Sylwince — opow. dla dzieci. 17.50: Kultura życia codziennego. 18.00: Koncert orkiestry Rachonia. 18.45: Życie młodzieży. 19.00: Program na poniedziałek. 19.08: Koncert obojowy. 19.45: Podróżujemy: „Wiosna w Tatrach”. 20.00: Muzyka lekka. 20.45: Dziennik wieczorny. 20.55: Jak żyjemy i pracujemy w Polsce. 21.00: Łoża Sydereców. 21.30: Co czytać? 21.45: Wiadomości sportowe. 22.05: Koncert reklamowy. 22.15: Koncert złożony z utw. Griega. 23.00: Kom. met. 23.05: Wieczór taneczny.

PONIEDZIAŁEK, dnia 25 marca 1935 r.

6.30: Pieśń. 6.33: Pobudka do gimnastyki. 6.36: Gimnastyka. 6.50: Muzyka. 7.15: Dziennik poranny. 7.25: Muzyka. 7.45: Program dzienny. 7.50: Wskazówki praktyczne. 8.00: Audycja dla szkół. 11.57: Czas. 12.00: Hejnał. 12.03: Kom. met. 12.05: Wesołe melodyjki. 12.45: Sublokatory — pog. 12.55: Dziennik południowy. 13.30: Brahms — koncert fort. 13.40: Muzyka. 13.50: Odc. powieściowy. 15.45: Koncert tria Rymowicza. 16.30: Lekcja języka niemieckiego. 16.45: Takie sobie wsiwie pioseneczki. 17.00: Audycja dla dzieci. 17.15: Chór Dana. 17.40: Rezerwa ogólnopolska. 18.00: Audycja z cyklu „Wędrowki mikrofonu” Przegląd koni dorożkarskich. 18.25: Chwilka społ. 18.30: Skrzynka pocztowa ogólna. 18.40: Życie artystyczne i kulturalne miasta. — 18.45: Dymsza, Zimińska i Bodo. 19.07: Program wtorek. 19.15: Z litewskich spraw. 19.25: Wil. wiad. sportowe. 19.35: Koncert popularny. 19.50: Przegląd filmowy. 20.00: Tylko dla dorosłych — audycja starych piosenek. 20.45: Dziennik wieczorny. 20.55: Jak pracujemy i żyjemy w Polsce. 21.00: Koncert symf. 22.30: Koncert reklamowy. 22.45: Muzyka taneczna. 23.05: Kom. met.

proszki **KOWALSKINA**

STOSUJE SIĘ DRZY UDORCZYWKACH BÓLACH GŁOWY

FABR. CHEM.-FABR. „A. KOWALSKI” WARSZAWA

8-godzinny dzień pracy należy szanować

Onegdaj w Inspektoracie Pracy odbył się szereg procesów na tle przekraczania ustawy o 8-godzinnym dniu pracy. Jako oskarżeni stanęli przed Inspektorem Pracy kupcy i przemysłowcy, zatrudniający w przedsiębiorstwach i sklepach ekspedjentów i personel techniczny.

Na tle tych procesów zdarzył się wysoce charakterystyczny wypadek. Oto jeden z zamożnych kupców, mianowicie Idelson, posiadający przy ul. Niemieckiej sklep kilimów, przeprowadził na rozprawę trzy swoje ekspedjentki, które oświadczyły, iż pracowały powyżej 8 godzin z własnej i nieprzymuszonej woli i właściciel sklepu nie wywiera na nich w tym kierunku żadnej presji. W związku z tem oświadczeniem ekspedjentek — zostały one postawione w stan oskarżenia za łamanie 8-godzinnego dnia pracy.

Wyroki w tych procesach zapadną w najbliższych dniach. Są one oczekiwane z dużym zainteresowaniem przez sferę handlowo-przemysłową naszego miasta.

Poświęcenie ochronki Kolonii Kol.

24 b. m. o godzinie 17 odbędzie się uroczyste poświęcenie lokalu ochronki dziennej dla najbardziej potrzebujących dzieci zamieszkałych na terenie Kolonii Kolejowej.

Ochronka ta została zorganizowana staraniem sekcji społecznej przy radzie grodzkiej BBWR. w Wilnie.

Na wileńskim bruku

KRADZIEŻ ZA GOŚCINĘ.

Ub. nocą do mieszkania Rubina Kersztejna, zam. przy ulicy Żydowskiej 22, zgłosił się jakiś osobnik, który podał się za Józefa Wagnesa, przybyłego z prowincji i poprosił Kersztejna o nocleg.

Kersztejn udzielił gościowi przytulku, a gdy obudził się, stwierdził, iż gościa, niema, a wraz z nim zaginęły z domu rozmaite rzeczy ogólnej wartości ponad 100 zł.

Polski film Czarna Perła

z E. BQDO i RERI w rolach głównych.

Już wkrótce.

Niezapomniana, czarująca ulubienica publiczności

Sylvja Sidney

po raz pierwszy w podwójnej roli w najwspanialszej komedji sezonu

KSIĘŻNICZKA PRZEZ 30 DNI

Wkrótce w kinie **HELIOS**

REWJA | Tylko Jedyny raz!

W niedzielę 24 marca o godz. 12-ej w poł.

Rewja dla dzieci

p. t. **WIELKI MARSZ**

z udz. ulubieńców naszych miłuszków: Żejmówny, Darskiego, Mislewicza oraz całego zespołu

Ceny: Parter 54 gr. Balkon 25 gr. Szczegóły w afiszach.

PAN | DZIŚ! Imitacja życia

W roli gł. Claudette Colbert. Śpieszcie! Początek o godz. 2-ej

CASINO | DZIŚ początek seansów o godz. 2-ej

Jedna, jedyna i niezastąpiona gwiazda gwiazd

GRETA GARBO

w najnowszym arcydziele produkcji 1935 roku, które stało się największym jej triumfem p.t.

MALOWANA ZASŁONA

Wielki egzotyczny film na tle dzikich i malowniczych krajobrazów malajskich, Krzyk serca nowoczesnej kobiety Głowa kraju nawiedzionego zarazą.

HELIOS | DZIŚ Atrakcyjny film sezonu — fascynujący tyśiącem blasków i melodyj

BAL W SAVOY'U

Muzyka Pawła ABRAHAMA. W roli głównej nieporównana primadonna śpiewaczka i tancerka ulubienica Wiednia **GITTA ALPAR.** — Najpiękniejsze kobiety Wiednia. Nad program: Atrakcja kolorowa i in.

REWJA | DZIŚ! BALKON 25 gr. Program Nr XIV.

WIELKI MARSZ

Radosny poemat rewjowy — pełen patriotycznego sentymentu i niefrasobliwego humoru żołnierskiego w 2-ch cz. 20 obrazach z udziałem nowozaangażowanego piosenkarza Leona Lenskiego oraz poezjaninami występujących Żejmówny, Darskiego i Jaksztasa. — Szczegóły w afiszach

Codziennie 2 przedst. o g. 5.30 i 8-ej. W niedzielę i święta 3 przedstawa: o g. 4, 6.30 i 9-ej.

Od poniedziałku [występy: **BOLSKIEJ, ZDANOWICZA, GRONOWSKIEGO i NOWICZÓWNY**

OGNIKO | DZIŚ Mankiewiczówna, Dymsza, Walter, Sielański

Parada rezerwistów

w polskiej komedji wojskowej

NAD PROGRAM: **DODATKI DŹWIĘKOWE.** Początek seansów codz. o godz. 4-ej po poł.

NOWA LINJA

miesięcznik, zawierający szereg pięknych modeli sukien, wskazówek praktycznych dla gospodyń itp. otrzymasz bezpłatnie u Twojej krawcowej lub w Twoim sklepie bławatnym. Napisz do nas, a chętnie wskażemy Ci źródło wydaję.

WYDAWNICTWO „NOWA LINJA“ KRAKÓW Skrytka pocztowa 272

DOM murowany

jednomieszkaniowy z dużym ogrodem w ładnym położeniu w okolicy Ostrej Bramy i kolei do sprzedania, ul. Witebska 19

DOM z ogrodem

i oddzielnym placem — do sprzedania bez pośrednika ul. Chełmska Nr. 25

DOM drewniany

dwumieszkaniowy po 2 nieduże pokoje z kuchnią, wolny od podatku, plac 150 sążni, przy ul. Finnej i Lewy Żołnierski zaułek 2-A

gum.? OLLA

klejnot higieny

PRZY ZABURZENIACH W TRAWIENIU, PRZEWLEKŁYCH, UPORCZYWYCH ZAPARCIACH STÓLCA, ORAZ PRZY NADMIERNEJ OTYŁOŚCI, STOSUJE SIĘ, BEZ SPECJALNEJ DIETY LUB ZMIANY TRYBU ŻYCIA, ŁAGODNIE PRZECZYSZCZAJĄCE

„SZWAJCARSKIE GÓRZKIE ZIOŁA“

GĄSECKIEGO (z KOGUTKIEM)

Popierajcie przemysł krajowy!

Obwieszczenie o licytacji

Na podstawie Rozp. Rady Min. z dnia 25. VI. 1932 r. o postępowaniu egzekucyjnym władz skarbowych (Dz. U. R. P. Nr 62 poz. 580); 2 Urząd Skarbowy w Wilnie podaje niniejszem do wiadomości, iż w dn. 25 marca 1935 r. o godz. 11-ej odbędzie się licytacja wina firmy „Narocz“ (w beczkach) w lokalu tejże firmy: Wilno, ul. Wielka 30, w pierwszym terminie i o godz. 13-ej 29 marca 1935 r. w drugim terminie.

(—) Wł. Rytel Naczelnik Urzędu.

Kurs pielęgniarstwa

Państwowy Szpital Psychiatryczny w Wilnie organizuje dwumiesięczny kurs pielęgniarstwa psychiatrycznego. Cena kursu wynosi złotych 15.—

Informacje: Szpital Psychiatryczny ul. Letnia 5 w poniedziałki, środy i piątki między godz. 18 — 19.

DYREKCJA

ORYGINALNE PROSZKI
MIGRENO-
NERVOSIN
Z KOGUTKIEM

SA ŚRODKIEM KOJĄCYM BÓLE ZASTOSOWANIE

BÓLE GŁOWY
MIGRENA, NEURALGIA
BÓLE ZĘBÓW
GRYPA, PRZEZIĘBIENIA
BÓLE I ARTRYTYZM
STAWOWE, KOSTNE I T.

ZADAJCIE ORYGINALNYCH PROSZKÓW Z ZNAKIEM KOGUTEK SPRZEDAJĄ APTEKI

Wyszła z druku książka D-ra Wapińskiego z Warszawy

„RZEŹĄCZKA“

przebieg, powikłania, zapobieganie

Do nabycia w księgarni Gebethnera, Wolffa i S-ki — Mickiewicza 7.

Najradkalniejszy środek dla cierpiących na najbardziej zastrzałą i największą

PRZEPUKLINĘ

gdy nawet operacje i opaski różnych zagranicznych specjalistów nie pomogły, oraz wszelkie fałszywe wynalazki nie poskutkowały, usuwa jedyny specjalista z długoletnią praktyką dla cierpiących na rypnięcie zapomocą mojego opatentowanego bandaża Nr. 1209, który przynosi prawdziwą pomoc mężczyznom i kobietom.

S. KON WARSZAWA, SOSNOWA 13.

PROSPEKTY na żądanie bezpłatnie. Przestrzegam przed naśladowaniem mojego środka przez fałszywych specjalistów. Kto zupełnie już stracił nadzieję, znajduje u mnie prawdziwą pomoc.

HEMOROIDY!

WYDAJĄCZKA GĄSECKIEGO

UDZIELAM LEKCYJ MUZYKI NA GITARZE I MANDOLINIE.

Organizuję orkiestry ludowe i dęte. — Piszę szkoły, albumy, partitury orkiestrowe, Lekcyj udzielam w mieszkaniu reflektanta. Dowiedzieć się: Biskupia 4—18, lub Św. Wincentego 6/17—3

Sprzedam plac

przy ul. Miłej 5 (Zwierzyniec) b. tanio. O warunkach dowiedzieć się w administracji „Kurjera Wileńskiego“ pod „Plac“

SPRZEDAM TANIO DOM

oarterowy, ogniotrwały, nowozbudowany, rozmiar 16x12 mtr. o 6 pokojach i kuchnią, ogród warzywny 1/2 ha, 1 km. od stacji kolejowej. Miejscowość letniskowa, las, rzeka. Poczta, gmina i szkoła powszechna na miejscu. Poważni reflektanci zechcą się zgł: Soły, Apteka

KUPIĘ W WILNIE DOMEK

1 lub 2 mieszkaniowy w dzielnicach: Kolonja Bankowa, Nowy Świat, Śniapszki, Zwierzyniec

Wymowni panowie o dobrej prezentacji znajdą rentowne zajęcie

Zgłaszać się: Orzeszkowej 3—15 w godz. 3—4 po poł.

Wspólnik

z kapitałem 20—25 tyś. zł. poszukiwany jest do prosperującej hurtowni egz. od 1890 r. Informacje: Tłocka 5 m. 2 J. Krewer

Do interesu

przemysłowo-handlow. poszukuję wspólnika z kapitałem od 5000 zł. Blizsze szczegóły — ul. Zawalna 1 m. 11

Place

tanio do sprzedania na Zwierzyncu. Informacje telefon. nr. 15-17 od 3—5, tamże GATER do sprzedania

Sprzedam

1000 dachówek używanych, ul. Dziewina 40—1 Dow. w godz. 5—6 pp

Sprzedaje się rower używany

w dobrym stanie Zakład fotograficzny ul. Wielka 44 m. 10

Sklepowa Kontrol-Kasa

„National“ ameryk. do sprzedania. Informacje: biuro St. Grabowskiego ul. Garbarska 1, tel. 82

FORTEPIAN

Szredera mały, gabinetowy w stanie b. dobrym, okazynie b. tanio sprzedam, ul. Szewska 8 m. 16 (w pobliżu Rudnickiej)

PIANINO

Szredera, konc. w dobrym stanie, okazynie do sprzedania, ul. Sublicz 6 a m. 2

PIANINO

do sprzedania z metalową ramą ul. Sołtńska 33-a m. 1

OKAZYJNIE

do sprzedania aparat radiowy 6-cio lampowy „Nora“ z głośnikiem Philipsa. Ogłąda Wileńska 8 „Embe“

Sukę-wilczyce

(tresowana) sprzedam b. tanio ul. Łokieć 8—9

Kto znalazł

dn. 22 b. m. 55 złotych na podwórku przy ul. Nowogródzkiej nr. 47, uprasza się uprzejmie o zwrot pod adresem ul. Nowogródzka 47—1

STUDENT

(z maturą niemieckiego gimnazjum) udzieli korepetycji lub konwersacji języka niemieckiego. Zgłoszenia: Wilno, zauł. Bernardyński 8—1

Wykwalifikowany matematyk, wielokrotny członek Państw. Kom. Maturalnej, udziela lekcji z matematyki w zakresie gimnazjum oraz przygotowuje eksternistów do matury, Kalwaryjska 6—3, od 1—4 pp.

B. NAUCZYCIEL GIMNAZJUM

ul. Królewska 7—13 udziela lekcje i korepetycje w zakresie 8 klas gimnazjum ze wszystkich przedmiotów. Specjalność: matematyka, fizyka, język polski

DOKTOR ZELDOWICZ

Chor. skórne, weneryczne, narządów moczowych od godz. 9—1 i 5—8 w.

DOKTOR Zeldowiczowa

Choroby kobiece, skórne, weneryczne, narządów moczowych od godz. 12—2 i 4—7 w. Wileńska 28, tel. 2-77

DOKTOR Ginsberg

Choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe Wileńska 3, tel. 5-67 Przyjm. od 8—1 i 4—8

LEK. - DENTYSTA Chackielewiczowa

Jagiellońska 5—33. Usuwanie zębów bez bólu, wstawianie sztucznych

MIESZKANIE 3—4 pokojowe

z kuchnią i wygodami tylko w śródmieściu od zaraz PO TRZEBNE. Zgłoszenia składać w Księgarni Św. Wojciecha — Dominikańska 4 — telefon 8-45

Poszukuję mieszkania z 3—4 pokoi

ze wszystkimi wygodami w śródmieściu. Oferty do Administracji „Kurjera Wileńskiego“ pod „Solidny lokator“

Mieszkanie

5—6 pokoi ze wszelkimi wygodami w ogrodkiem potrzebne od zaraz. Zgłoszenia: Biuro Ogłoszeń St. Grabowskiego, Garbarska 1 pod „Mieszkanie“

Poszukuję

2-ch pokoi z wygodami w kulturalnym domu. Zgłoszenia: Administracja „Kurjera Wileńskiego“ dla 77

Mieszkanie

2—3—4—5 pokojowe z wygodami do wynajęcia; ul. Św. Nikodem 6, dowiedzieć się u dozorczy domu

Mieszkanie

z 3-ch pokoi z kuchnią i przedpokojem z wygodami (dużo słońca) Św. Michałski 10, dowiedzieć się m. 4

ENGLISH

metoda Lingwafonu G. TEPPER ul. Szopena 3—8

Potrzebny chłopak

do nauki fotografii inteligentny. Dowiedzieć się w Zakładzie Fotograficznym L. Siemaszki, Wielka 44—10

Za POKÓJ

pomożemy (pomogę) w zakresie gimnazjum matemat. przyrodniczego lub humanistycznego. Zgłosz.: Poznańska 3-4 Chmielewski

Buchalter-bilansista

władza jęz. niem. i ang. poszukuje odpowiedniej pracy. Zgłosz. do administracji „Kurjera Wil.“ dla Daniela

REDAKCJA I ADMINISTRACJA: Wilno, Biskupia 4. Telefony: Redakcji 79, Administracji 99. Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 2—3 ppół. Sekretarz redakcji przyjmuje od godz. 1—3 ppół. Administracja czynna od godz. 9¹/₂—3¹/₂ ppół. Rękopisów Redakcja nie zwraca. Dyrektor wydawnictwa przyjmuje od godz. 1—2 ppół. Ogłoszenia są przyjmowane: od godz. 9¹/₂—3¹/₂ i 7—9 wieczer. Konto czekowe P.K. O. Nr. 80.750. Drukarnia — ul. Biskupia 4. Telefon 3-40.

CENA PRENUMERATY: miesięcznie z odnośnikiem do domu lub przesyłką pocztową i dodatkiem książkowym 3 zł., z odbiorem w administracji 2 zł. 50 gr. Zagranicą 6 zł. CENA OGŁOSZEŃ: Za pierwszą linijkę przed tekstem — 75 gr., w tekście 60 gr., za tekstem — 30 gr., kronika redakc., komunikaty — 70 gr. za mm. Jednoszp., ogłoszenia mieszkaniowe — 30 gr. za wyraz. Do tych cen dolicza się ogłoszenia cyfrowe i tabelaryczne 50%. numerach niedzielnych i świątecznych 25%, zagraniczne 100%, zamiejscowe 25%. Dla poszukujących pracy 50% niższe. Za numer dowodowy 15 gr. Układ ogłoszeń w tekście 4-ro łamowy, za tekstem 8-mio łamowy. Administracja zastrzega sobie prawo zmiany terminu druku ogłoszeń i nie przyjmuje zastrzeżeń miejsca.